

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 61

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Ce este de făcut?

În vreme ce glasul de vitejească revoltă și de bărbătească mândrie a lui Bunea și a celor 15 bravi tovarăși ai săi zguduie încă conștiința publică a neamului nostru, prin lumina fulgerătoare ce a proiectat asupra mizerabilului sistem de oprimare a sufletului nostru național și de înstrăinare a limbei noastre românești pe care cu atâta rafinată brutalitate îl urmăresc asiaticii Europei centrale — o altă veste își face drum umplând de îngrijorare tot ce este suflet cu simțire românească în această țară.

Alături cu banditismul moral al denaturării, prin silnicie, de suflete și de conștiințe românești a cărui dramă se urmează în întunec zi cu zi, ceas cu ceas și pe care episodul eroic al celor 16 bravi ne-a făcut să-l zărim un moment dar nu i-a pus capăt; tot în întunec, guvernul maghiar pregătește un alt atentat tot atât de blestemat dar și mai drastic, prin urmările imediate ce le poate avea față de ființa națională a neamului nostru:

Este maghiarizarea bisericii noastre.

Aceasta și nu alta este semnificația episcopiei greco-catolice maghiare pe care în șoapte de conspiratori o proiectează guvernul statului ucigător de neamuri, dinășii sângerânde ale corpului bisericii noastre greco-catolice române.

Zadarnic se provoacă la nevoile sufletești ale așa zișilor maghiari greco-catolici, care nu sunt decât victime ale sistemului de hoție sufletească patronat de acest stat în

dauna ființei naționale a neamurilor din cuprinsul lui. Nu de mântuirea sufletelor le arde sălbaticilor al căror instinct de ferocitate a transformat cea mai blândă dintre religii, învățătura de sublimă iubire a divinului Christ, în cel mai groaznic instrument de tortură morală.

*

Intrebarea este ce vom face noi?

An de an se strânge în jurul nostru cercul de fer al jefuitorilor drepturilor noastre.

Fiecare an ne aduce câte un atentat la ființa noastră națională la drepturile eluptate în secole de suferințe și de jertfe.

Un popor nu poate trăi decât prin coeziunea morală a membrilor săi, și prin organizațiunea care-i asigură existența sa aparte față cu organismele altor neamuri.

A nimici organizația unui popor înseamnă a-l reduce la o aglomerație de indivizi, cari nu pot avea o voință comună, înseamnă a-l lăsa pradă instinctelor individualiste, a poftelor materialiste și a-l desarma cu desăvârșire în fața cutropirii naționale a altora.

Conduc de un îndărătnic instinct de conservare poporul nostru grație mai ales bisericii, în timpuri când mișcările lui erau cu mult mai grele, cu prețul celor mai mari jertfe și-a câștigat organizarea de astăzi lăsându-ne sarcina de a o perfecționa elup-

tând, cu orice sacrificii, și drepturile cari să o întregască.

Ei bine nu este o rușine, nu va fi o pată veșnică asupra generației noastre în fața istoriei, nu se va strânge de durere și de scârbă inima urmașilor noștri când vor citi că noi suntem aceia cari în loc de a o întregi am lăsat să ni-se sfășie bucată cu bucată organizația de până acum?

*

Iată eri prin ajutorul de stat și prin congruă au paralizat, au înstrăinat pe alcurea, de sufletul național cea mai mare parte dintre călăuzitorii și făuritorii tradiționali ai sufletului nostru românesc.

Astăzi vin să sfășie unitatea bisericii noastre greco-catolice după care cu siguranță va urma și a celei greco ortodoxe, până la definitiva lor mistuire...

Pe măsură ce amintirea eroicului an 48 dispăre, pe măsură ce se șterg conturile sumbre ale grandioasei epopei valahe, se smulg și drepturile noastre.

Ce trebuie să facem?

Să continuăm a ne tângui cu vorbele, fără a ne risca un moment dulcea comoditate care copleșește sufletul făcându-ne a nu mai simți injuria ce se aduce neamului nostru?

Este doar lucru elementar că un neam este respectat numai în măsura puterii pe care o dovedește.

Vorbele însă nu mai sperie pe aziaticul care ne mai având simțul pudoarei zadarnic îl palmuești cu denunțarea atentatelor lui.

Ce este dar de făcut?..

D. dr. V. Macaveiu în „Unirea“ propune un congres în felul celui dela Cluj din

Rolul și efectul veseliei

(Conferență)

de dr. Ioan Giurgiu

Doamnelor și Domnilor!

Duhul vremurilor noastre înclină spre materialism și pesimism.

În epoca noastră e mare goana după pâne și se poartă o mare luptă pentru existență. Din motivul acesta adeseori puterile cele mai nobile și calitățile cele mai distinse și celebre se macină într-o luptă sârbădă și fără tolos!

Și dacă eu totuși mă încumet a mă ridica azi în sferele mai înalte și mai senine ale idealismului și ale veseliei, este, că și credința noastră susține, că deodată cu nașterea lui Christ s'a pogrît din cer și adevărata bucurie, veselie și mântuire în lume!

Dați-mi voie deci, ca să vă arăt, că nu trăim în valea plângerei, ci într-o vale mai drăguță, mai romantică și mai încântătoare, unde fiecare dintre noi după voința și hărnicia și felul său își poate face un cuib cald de fericire...

Chiar și'n cântarea Cheruvimilor cântăm zilnic: „Toată grija cea lumească dela noi s'o lăpădăm“. N'are drept deci un poet tânăr, când amărît asupra sorții sale exclamă îndurerat astfel:

„Norocul meu? ?... — E floare scuturată
Și-l poartă vânt de toamnă... nimicirea!..“

În viața fiecăruia om sunt mai multe momente de bucurie, decât de durere, — zice un filozof oareșcareva, — căci altfel viața ne-ar fi un chin adevărat pe pământ. În cazul, dacă ar fi mai multe dureri, decât bucurii, atunci viața n'are nici un rost.

Ba atunci fieștecăre om s'ar prăpădi sie-și și cu propria-i mână și-ar pune capăt vieții sale chinuite.

Problema veseliei așadară joacă un mare rol în lume. Chiar de aceea mi-am ales-o de subiect al conferenței mele de azi, pentru că veselia pretuiește și face mai mult, decât arșița soarelui sau ca sarea sau fotogenul din casa săracului.

Veselia are o putere magică, egalizatoare și compenzatoare în lume.

Veselia e parafulgerul grijilor, certelor și-a multor zile rele și negre. Veselia este ventilul acela de siguranță în familie și'n societate, care ne păzește de sgudniri mari sufletești și ne face să alunecăm mai ușor peste bruşurii vieții noastre, fără a simți mai adânc grijile și loviturile sortii.

Veselia vrăjește în căminele noastre o eternă primăvară și este primul sol de pace și de bună-înțelegere între oameni. Veselia zilnic ne face să trăim și să ne conformăm într'adevăr cuvintelor lui Christ: „Pace Vouă!“

Veselia e ca și oleul la mașini. Dă un avânt nou organismului nostru și renaște ființa noastră întregă.

Un suflet avântat și vesel deci nu va sus-

pina și geme într'una, ci va presăra flori pretutindeni, chiar și'n calea sa spinoasă...

Și e bine așa. Drumul vieții noastre și așa numai odată îl batem și ce șe scris să se întâmple, și așa se va întâmpla ori plângem ori nu plângem.

Filosoful Platon zice, că „Este în om ceva zeiesc, cel ridică peste hotarele lumii pământești într'o sferă mai înaltă, mai senină și mai aproape... de zei. Și acest ceva e sufletul lui senin și vesel!“

Dealtcum aproape toți filosofii prefer și recomandă veselia și condamnă pesimismul sau neîndestulirea și tânguirea fără rost.

Și într'adevăr drept au filosofii: A te cufunda într'o tristeță sălbatică și a fi blazat până în mădava oaselor e un lucru nechipzuit și păgubitor, răsbunător chiar...

Supărarea condensată și purtată vreme mai îndelungată în suflet, odată totuși erupe și atunci sufletul omului e ca și lava unui vulcan, care pustiește tot, ce-i verde și înflorit din jurul său.

Să ne năzuim deci a ne procura cât se poate mai multă veselie, pentru că veselia e comoară accesibilă orișicui și într'un fel poate împodobi și înviora coliba săracului cât și palatul regilor.

Veselia în înțelesul de azi sau antic al cuvântului e opaițul acela cu vrăjă, care ne luminează și încălzește sufletul, ne prelungeste viața, ne conservă sănătatea, ne despică și sparge norii

1897, în care să protesteze toți prelații în chip sărbătoresc. Este și aceasta o idee bună, dar dacă totuși guvernul nu se va da în lături de a consuma infamia? Trebuie oare să ne resemnăm?

Să se scoboare fiecare român în conștiința sa, să-și sondeze sufletul în toată profunzimea și dacă răspunsul ce-l va găsi nu va fi negativ, să se culce liniștit căci el a rostit prin aceasta, sentința de condamnare a neamului său.

Pentru a pune capăt seriei de atentate împotriva ființei noastre naționale este nevoie de mai multă hotărâre!..

La hotărâri fecunde însă nu se poate ajunge decât prin unire.

Generația tânără să mediteze.

Datoria ei este mai mult decât a critica, fie și cu pătrundere, aceea de a dovedi vitalitatea și voința de a trăi a acestui neam.

Căci dacă critica, putând fi nedreaptă, duce de multe ori la dezbinare, entuziasmul faptelor duce întotdeauna la unire. Iar unirea la izbândă.

Studentimea română din Budapesta trimite bravilor noștri teologi din Oradea-mare, căzuți jertfă șovinismului, următoarea telegramă:

„Laudă vouă eroilor pentru apărarea bărbătească a scumpei noastre limbi“.

Din Becicherec mai primim următoarea telegramă:

„Bravilor noștri teologi din Orade, suntem mândri de atitudinea voastră solidară, corectă și ireproșabilă dovedită pentru afirmarea limbei noastre naționale; vă admirăm și vă aprobăm“.

Dr. Pavel Obadeanu, Dr. Dimitrie Chirol, Ioan Popescu, Vichentie Petrovițiu, Valeriu Magdu.

Alta din Cernăuți:

„Pentru frații dela Orade, teologii ardeleni și bănățeni din Cernăuți se închină în fața bărbăției arătate întru apărarea dulcii noastre limbi strămoșești și le doresc tărie întru suferința martiriului“.

Gheorghe Birăescu, Andreiu Blaga, Andreiu Buzzug, Dimitrie Clureiu, Gheorghe Enescu, Gh. Gulman, Gh. Popoviciu, Terețiu Tripa.

Seminarul „Andrei Șaguna“ din Sibiu împotriva nelegiurii din Orade. Primim următorul protest:

Cu prilejul actului de nemai pomenită barbarie săvârșită față de cei 16 clerici români uniți ai seminarului romano-catolic din Oradea-mare, protestăm, plini de revoltă, în contra tendințelor de a folosi școlile preoțești romano-catolice, hrânite și din munca și sudoarea românului, pentru umilirea și distrugerea neamului nostru. Inșferăm aceste tendințe în numele evangheliei lui Hristos, care nu admite *nici uciderea, nici încătușarea conștiinței popoarelor.*

Celor 16 frați le trimitem, pentru demnitatea cu care au știut să apere dreptul firese al limbei noastre scumpe, dragostea noastră, asigurându-i, că, deși divizați în 2 confesiuni, noi toți, românii toți, suntem și vom fi totdeauna absolut solidari întru apărarea patrimoniilor sfinte ale sufletului nostru românesc comun.

Sibiu, în 1/14 februarie 1912.

Clericii seminarului „Andrei Șaguna“.

Conferința episcopilor gr. cat. români. Din Blaj ni-se telegrafiază: Sâmbătă dimineața va avea loc în Blaj o conferință a episcopilor români gr. cat.

In această conferință se va stabili ce atitudine va trebui să ia provincia mitropolitană gr. cat. față de înființarea noii episcopii ungurești gr. cat.

Sărbătorirea măiestrului Caragiale. Societatea academică „Petru Maior“ din Budapesta va aranja duminică seara în 18 februarie o serată literară, al cărei program este alcătuit în modul următor: 1. Cuvântul președintelui I. Teicu; 2. Citire din operele lui Caragiale; 3. Două conferințe, despre personalitatea și operele marelui nostru literat; 4. Citirea adresei tinerimei către măiestrul Caragiale.

Tinerimea universitară din Budapesta pregătește o manifestație puternică pentru marele măiestru Caragiale, universal geniu al literaturii românești.

Noui demonstrațiuni în Zagreb.

Organizația socialistă din Zagreb a convocat pentru ieri seară o nouă demonstrație politică, care a fost oprimată de jandarmerie în interesul ordinii publice — se zice. Studenții însă după prânz s'au adunat în mare număr și demonstrativ au parcurs străzile principale ale orașului intonând imnele naționale și huiduind guvernele, maghiar și croat ca și pe jandarmerie, ce îi urmărea. Pe la ora 6 socialiștii au împărțit apeluri în cari invitau pe aderenți să se adune în edificiul, „Socol“. Grupele de demonstrațiuni pe străzi acum erau foarte numeroase. Jandarmii pedestrii și călări au fost loviți cu pietrii. Mai mulți au fost răniți între cari și comisarul de poliție. La acestea jandarmii cu săbiile scoase au împărășiat pe demonstrațiuni.

Seara după ora 9 demonstrațiile s'au renoit. Au luat parte de data aceasta muncitorii și studenții în număr foarte mare. După ce au cutreerat străzile principale demonstrațiunea și-a ajuns culmea în piața Jéllașici unde strigătele contra guvernului și contra Ungariei nu se mai isprăveau. Contra jandarmeriei s'au aruncat din nou pietrii și explosive cari au speriat pe cai. Jandarmii la acestea au întrebuițat armele. Din rândurile demonstrațiilor s'au dat împușcături de revolver. Un jandarm a fost greu rănit iar 18 mai ușor. Răniții demonstrațiilor nu se cunosc, sunt probabil 2 sau 3. S'au făcut 25 arestări. Ordinea s'a stabilit numai după ora 11.

Darul de Anul nou al „Pop. Român“

Transport: 994 abonamente, 3951 cor.

Au mai dăruit următorii:

244. Dr. Caius Brediceanu 2 ab. 8 cor.
245. Dr. I. L. 5 ab. 20 cor,

Total: 1001 abonamente, 3979 cor.

din cale, face să dispară crețela de pe frunte și e alungă chiar și doctorul și leacurile din casă.

Un învățat francez constată cu cifre, că oamenii geniali aproape toți au fost veseli și glumeți.

Un om moros și neîndestulit are aspectul unui expatriat sau exilat dintre oameni, pe când un om vioiu și vesel e ca și raza soarelui de mai, pe care și cele mai gingașe flori îl sărută cu drag pentru că are darul să facă să înverzească și înflorească totul din jurul lui.

Efectul veseliei și valoarea umorului nu se poate prețui îndestul.

Un milionar american făcu odată bilanțul între veselie și supărare.

În checul lui de plătire, merit pentru recompensarea unui artist, alui Coquelin, asignează acestuia pentru fieștecăre glumă de răs 200 franci, iar pentru fiecare mimică... tragică... și de plâns îi plătitese numai 100 franci.

E sublimă veselie și e sublim a râde, — zice americanul Marden —, care recomandă omenirii să-și însușească un naturel mai vesel, un suflet mai liniștit, senin și mai păzit de gândurile și grijile sguduitoare și mistuitoare ale vieții zilnice.

Sintradăvăr trebuie să privim toate lucrurile prin prizma cristalină a idealismului și a veseliei și nu prin oglinda materializmului și a desna-dejdei.

Pentru ce să fie cineva numai duminică vesel și glumeț și de ce să nu fie vesel în toate zilele și oricând și oriunde??

E știut doar, că firea veselă poate să fie

înăscută în om, dar o poate însuși omul și prin obicinuință și'n mod artificial, și-o poate chiar și sugestia.

Nu înțeleg aci o veselie deslănțuită și fără frân, provocată eventual prin beție, pentru că orgiile de acest soi sunt de condamnat și nu de laudat.

Și fac îndată și deosebirea esențială între omul ușoratec și între omul vesel sau boem. Alta-mentalitatea unui om vesel și glumeț și alta-mentalitatea și modul de gândire al omului ușoratec.

Țin să accentuez cu toată puterea convingerei mele, că nimic nu-i mai sănătos, decât a fi vesel și a râde.

Prin răs ni-se cutremură trupul întreg, circulația sângelui devine mai grăbită. Chiar și stomacul și plămânii desvoaltă o activitate mai puternică.

Un răs cu hohot accelerează răsuflarea și încălzește și înviorează întreg corpul și face să ne strălucească ochii.

În urma răsului pieptul omului se lărgeste și se desvoaltă din ce în ce și accelerează în mod considerabil evaporarea pielii și astfel este alungat și aerul stricat din plămâni și din celulele trupului.

Cu'n cuvânt echilibrul acela celebru, ce noi sănătate numim, devine restabilit prin conlucrarea și efectul veseliei.

Și e cert, că numai conlucrarea armonică a

tuturor funcțiunilor trușești ne poate asigura sănătatea.

Veselia e leacul sufletului nostru îndurerat și sbuciumat. Și leacul acesta par'că-i dat nouă din partea lui Dumnezeu.

De aceea mulți doctori usează de el și numai prin firea lor veselă și glumeată își vindecă bolnavii cei mai gravi.

Supărarea de regulă îți atacă și nervii, și-ți tocește energia, pe când un suflet vesel te scapă de dureri și supărări sufletești și-ți dă putere nouă de viață.

Veselia ne alungă grija și frica din suflet și ne face mai curajoși și mai cu credință în puterile și prestațiunile noastre trușești și sufletești.

Oamenilor melancolici le lipsește cu desăvârșire energia și avântul sufletului, mijloacele aceste neapărat trebuincioase pentru acțiuni mari omenști.

E conștă să se ferească chiar și bătrânii de dușul rece al melancoliei și să profeseze zilnic până în adânci bătrânețe veselie, pentru că grijile devin mai mari, mai negre, cu cât te gândești mai mult la ele.

Ce tablou superb e, când soarele apune în nori și'n agonia lui mai sărută încodată vesel picururile munților??!

Rămâi isbit uneori, din ce bagatel se face supărare în casă! Dar prin veselie o schimbare complectă se operează în sufletul omului și reînvie pacea.

Veselia își pune pecetea sa de vază și pe

Scandalul patriotic din Oradea

Cercetările noastre la fața locului

Cu prilejul celui mai nou scandal patriotic, publicul românesc s'a putut încredința din nou, de apucătura de o rară perfidie, a presei maghiare, de a striga ea a-larma împotriva „trădătorilor“!

Nu s'a mulțumit numai să mistifice, ci în frunte cu „Pesti Hirlap“ a vânturat cu acest prilej, cele mai grosolane invective și insulte la adresa clerului nostru, începând cu însuși II. S. Episcopul Radu și la adresa neamului nostru.

Ne vom ocupa în alt număr al ziarului nostru de această turbare huno-semită, care spumegă între rândurile unor ziare patriotice de câte ori e vorba de un act de nobilă demnitate românească.

În urma cercetărilor făcute la fața locului în chestia acestei răzburări sălbatice, ne mărginim, deci, să dăm seamă publicului nostru cetitor de originea, de cauzele și de peripețiile acestui conflict, din care cei slabi, în aparență sacrificați, au eșit biruitori. Fiindcă dacă s'arfi întâmplat altfel la Oradea, am putea să desperăm de generația care crește acum.

O însemnată parte a publicului nostru va fi rătăcind în credința că teologii noștri din Oradea, ca și dela celelalte seminarii romano-catolice fac școală mulțumită dărnicii acestei biserici. Lucrul stă cu totul altfel. Teologii noștri învață carte pe bani românești și la Oradea și la celelalte seminarii romano-catolice.

Încă împăratul Iosif al II-lea luase dispoziția ca un număr oare care de români să fie pregătiți în seminariile romano-catolice. Pe urmă, din venitele episcopiei greco-catolice române s'au răspuns în fiecare an cheltuielile prin o sumă fixă. Mai pe urmă s'a vărsat, odată pentru totdeauna, o sumă din venitele căreia se pot susține în trei seminarii romano-catolice 32 teologi români.

Fără îndoială șovinismul imperialist trebuia să-și scoată capul și deasupra reverendelor cucernicilor preoți catolici și sunt de notorietate publică în Oradea-mare ostilitățile fără sfârșit între teologii maghiari și conducătorii lor deoparte și teologii români mult mai puțini la număr de alta. De altfel acești 16 tineri nu sunt cei din tîi eliminați ai seminarului din Oradea-mare.

Mai înainte de conflictul de sâmbătă seara teologii români refuzaseră de câteva ori, să ia parte la cor, din cauză că un coleg maghiar, Barna, în numele ideii de stat maghiar, îi insulta în fiecare zi, fără ca la plîngerile lor rectorul să-l pună la locul lui pe înfierbântatul șovinist.

Dar cu câteva zile înainte de conflict acelaș rector, episcopul Iosef Lányi, dăduse ordin teologilor noștri de a nu mai folosi limba română nici în institut, nici pe stradă, nici în casină — și fiindcă unul mai mic sub cei mari și mai mare peste cei mici, un pedagog maghiar i-a găsit în sală vorbind românește pe teologii Bonea și Pașca, le-a zis:

— Nu știți că nu ie permis să se vorbească românește?

— Nu știm, — o răspuns unul din cei doi — și chiar dacă ar fi un asemenea ordin, noi nu ne plecăm lui.

Duși în fața episcopului însuși și luați de scurt pentru aceste vorbe hotărâte, au fost tot așa de categorici și la vorbele teologului Bonea „decât să-mi iei limba, mai bine poftim reverenda“ amândoi au fost imediat eliminați.

În legătură cu aceste cuvinte ale teologului român creerii înfierbântați ai patrioților cu perciuni ori cu prieteni au inventat povestea că unul dintre teologi în fața episcopului ar fi început să-și sfărtece hainele... În treacăt fie zis, șovinismul a fost

jignit de atîta mândrie și chiar unii dintre maghiarii mai potoliți ai Orăzii recunosc că tînărul acesta a dat o frumoasă dovadă de mândrie națională și de bărbăție.

Cînd alți patru, primiți de episcop în delegație păreau a se solidariza cu cei dintâi, rectorul a început să bată în retragere declarînd că el, în adevăr, a dat ordin să nu se vorbească românește dar „numai în general — și bunul simț trebuie să dicteze fiecăruia cînd poate să folosească limba maternă și cînd nu e convins.“

În general, deci, iera poruncă să nu se folosească românii de limba lor, dar chiar dacă în unele împrejurări s'ar fi putut călca ordinul, se săvârșea o necuviință...

Și rectorul a tîlmăcit-o asta cam așa: vorbesc doi, trei ori mai mulți teologi români și vine lângă ei teologul maghiar și se proptește mut, trebuie să iei nobila limbă a lui Árpád — și în adevăr, nici odată teologii români nu putea conversa ei între ei: patriotul apărea îndată.

Pentruca să fie războiul dus pînă la sfârșit împotriva valahilor, un pedagog patriot se duce la ceilalți zece și ca să-i sgîndăre, le trîntește ca din senin întrebarea: „Vă solidarizați și voi cu ceilalți?“

Răspunsul se înțelege a fost afirmativ — și a urmat eliminarea și acestui rest de daco-români.

Teologii au fost îndepărtați din institut seara, imediat.

Semnificativ pentru nobleța slujitorilor lui Hristos e că rugămintele repetate ale II. Sale Episcopului Demetriu Radu și ale d. canonic Butean de a îngădui teologilor șederea în institut pînă a doua zi, cînd se puteau lua măsurile convenite pentru trimiteră lor la părinți au fost zadarnice. Teologii au fost primiți, și adăpostiți în reședința Episcopiei, iar a doua zi li-s'au dat bani de drum și îndrumarea de a pregăti cursurile în particular, pînă la măsurile ce se vor lua.

Se înțelege cu prilejul acestor nelegiuiri o parte din presa maghiară a făcut un adevărat erou din episcopul-rector Iosef

obrăzul nostru, făcându-ne mai expresivi, mai drăguți și mai frumoși. Și nici nu-mi pot închipui frumuseța perfectă, — fie bărbătească, fie femeiască —, fără o față veselă surizătoare.

De aceea un om vesel e și generos la suflet și e iubit de toți. Prin vorbele lui dulci și prietenoase își atrage amici, aderenți, protectori, admiratori chiar!

În jurul unui om vesel și glumeț, — de orice meserie ar fi el —, se adună oamenii ca albinele în jurul florilor și meseria îi merge ca printr'o minune.

Natura ne-a înzestrat cu trei daruri mari: somnul, nădejdea și rîsul, ca un fel de recompensă pentru multele griji și suferințe din viață...

Dar și dobitoacele chiar au somnul și în cățva și nădejdea lor, pînă atunci rîsul e darul exclusiv al omenirii.

Nu cunosc nici un dobitoc să rîză...

Se zice, că rîsul prin Adam ar fi venit în lume. Adam văzînd pe neașteptate pe Eva lângă el, ar fi surâs dulce consortei.

Un proverb maghiar zice, „că chiar și fumul de tîmăie și norocul numai de cel neghiob și vesel se prinde“.

Și într'adevăr, că drept are proverbul. Neurologii au constatat cu cifre, că o grijă neîntrepută îl macină și mistuie cu desăvîrșire pe om. Gîndu-i negru îi se prefăce într'o idee fixă și are un fel de dihanie în cap.

E cert, că cele mai multe cazuri de mortalitate, de supărări și griji sunt cauzate.

Zi de zi se furîșează câte un picur de năcaz și supărare pe sufletul nostru sbuciumat, pînă cînd

supărarea ne stăpînește cu desăvîrșire și ne întunecă ființa noastră întreagă!

De aceea să ne păzim zilnic de picurii amari ai supărării. Picurii doar cu căderea lor lentă gîuresc și sfarmă adeseori și stîncă cea mai puternică.

Veselia dealtcum joacă un rol însemnat și în viața animalelor. La auzul cântecelor noastre chiar vitele trag mai bine în jug. Un cântec românesc zice dar:

„Boii mei, cînd aud doina
Ară țelina și moina!“

În Elveția este un soi de mulgaci, cari sunt și cîntăreți. Și mulgacii aceștia cu bun glas sunt mai bine plătiți, ca cei necîntăreți, deoarece vacile la auzul cântecelor lor dau mai mult lapte.

De altfel fieștecare dintre noi își închipuie lumea altcum, precum aieva ie și de aci provin decepțiile și nefericirile cele mai mari.

Sunt oameni, cari nu trăiesc aieva, ci visează și iscodesc într'una la planuri nerealizabile și visînd scapă adeseori norocul și iluziile dinaintea ochilor lor și astfel tragedia și catastrofa vieții înzădar trăită e pecetluită deja!

E un adevărat noroc deci pentru omenire și pentru propășirea ei, dacă cineva e plămădit dintr'o stofă mai bună, mai veselă.

E cert, că nu munca sau oboseala ne doboară la pămînt, ci grija și frica de ziua de mîne ne omoară și ne ucide sucule vieții din noi.

Carlyle zice, că „Numai bărbatul acela e un bărbat adevărat și bun, care cîntînd lucrează!“

Ce plăcere și spor la lucru ne oferă seceră-

torii în cîmp, dacă sunt veseli și cîntă la doine. Snopii cad mai îngrabă și mai ritmic în grămadă și dispar și crețele gazdei de pe frunte.

Cîntăreții au darul cresc de a alunga jalea din jurul lor și furtuna din casă.

S'au un copil sburdalnic și vesel nu alungă oare gîndurile negre ale părinților?

Ba uneori și un greuluș e în stare să ne înviorze și înveselească sufletul îngîndurat și îndurerat în mijlocul nopții negre.

Prezența oamenilor veseli și cîntăreți e ca și parfumul florilor.

Cu veselia și nobleța ființei lor înviorzează și sfîțesc locul, pe unde numai trec.

Platon zice, că omul cuminte zidește totdeauna din materialul, ce-l are în jurul său și nu aleargă în depărtări mari.

Să căutăm și noi prietenia și societatea oamenilor veseli din apropierea noastră, căci veselia lor se leagă atât de ușor și de sufletul nostru și-n societatea celor veseli vom găsi totdeauna comori ascunse, cum e pacea, armonia, priceperea, atențiunea și iubirea.

De altcum e și convins să dăm expresie totdeauna veseliei, simpatiei și atragerii noastre și în afară, și față de străini.

Fericirea noastră, doar, e ca și un mozaic, compus din mai multe petricele și nu poți ști nici cînd piatra, din care se va sculpta bustul gloriei tale, sau țî-se va ciopli pe vremuri crucea dela mormînt!!

De-ar fi după mine aș grava pe frontul fieștecărui cimitir următoarele slove ca epitaf:

„Vesel să te apropii chiar și de pragul vecinicii și moartea să-ți fie viața!“

Lány, din episcopul Szécsenyi și din ceilalți modeste campioni ai ideii.

Noi însă ne-am convins cu acest pri-lej, că orice renunțare, orice cedare din parte-ne în fața năvalei șovinismului e o greșală ireparabilă și că orice rezistență bărbătească ne poate feri pe viitor de asemenea atentate.

Fie spre pildă tinerimei noastre pur-tarea demnă a teologilor noștri dela Oradea!!

Constituirea republicii Chineze. Guvernul republicii chineze se va forma după modelul guvernului statelor unite americane. Președintele, vicepreședintele, primul ministru vor fi aleși de congres. Primul ministru formează cabinetul și înaintea lista ministrilor, congresului spre întărire. Republica asigură respectarea tuturor confesiunilor și face serviciul militar obligator pentru toți. Juansikai a dat un manifest în care se întitulează ca fiind împuternicit să organizeze republica. El face atenție pe tot felul de oficanți și faci datoria și să mențină ordinea. Dr-nului Tun-Jat-Sen i-a adresat următoarea telegramă: Chestiunea pentru care ai luptat atâția ani, e câștigată. A sosit în sfârșit ziua în care monarchia absolută a fost îngropată. Cu cea mai mare satisfacție îți doresc succes la formarea noului guvern. Monarhia a încetat odată pentru totdeauna, republica va trăi în veci.

Mare parte dintre republicani nu sunt mulțumiți de cele trei edicte pentru motivul că acestea nu amintesc de înțelegerea cu guvernul provizoriu. Adunarea națională va discuta mâine situația și va hotărî asupra ținutei ei în viitor.

Președintele Reichstagului german. Din Berlin sa anunță: În urma demisiei lui Spahn (centru) din postul de președinte al Reichstagului în ședința de joi după amiază s'a făcut o nouă alegere. A fost ales cu 193 de voturi Kaempf (progr. popular). În locul lui Paasche, care asemenea a demisionat, ca al doilea vicepreședinte a fost ales Dove (progr. pop.). Astfel conducerea parlamentului a ajuns în mâna partidului din stânga.

Un incident anglo-italian. Pachetotul italian „Enna” a sosit în Malta. Pe bordul vasului se aflau puși în fiare prizonieri arabi, fost zaptii otomani, închiși de trei luni la penitenciarul italian din Ustica. Ei ierau conduși la Tripolis spre a fi judecați pentru trădare față de Italia.

Autoritățile engleze au obligat pe căpitan să scoată fiarele prizonierilor, apoi a chemat pe cei trei arabi în fața unui magistrat. Acesta a hotărît că de vreme ce căpitanul vasului „Enna” nu avea nici un document care să motiveze arestarea, prizonierii turci vor fi ținuti în închisoarea din Malta până ce vinovăția lor va putea fi dovedită.

Reînnoirea triplei alianțe. Călătoria ambasadorului italian Tittoni la Roma, e însoțit de tot felul de comentarii și presupuneri. Se crede în general că Tittoni vrea să se consfătuiească la Roma, în privința reînnoirii triplei alianțe, cu regele Victor Emanoil și cu guvernul italian.

Se svonește de asemenea că Italia va saluta cu bucurie aderarea Elveției la tripla-alianță, dar în același timp va stăruia ca relațiunile Germaniei cu Turcia să nu devie mai intime.

Muntegrul și situația în Balcani. Din Petersburg se comunică: Ministrul de externe al Muntegrului a declarat într'un interview că so-coate situația în Balcani ca foarte serioasă. Răs-boiul italo-turc a creat în Balcani o atmosferă care poate să dea loc din clipă în clipă la surprize. Apoi, e chestia albaneză. Muntegrul nu e în stare să supoarte o nouă emigrare de albanezi. Păgăduelile date de Italia și Austro-Ungaria cu privire la o despăgubire către Muntegru nu s'au îndeplinit.

În ce privește situația Turciei o dictatură

este iminentă. În asemenea condițiuni, pacea în Balcani, nu poate fi garantată.

Relațiile greco-bulgare. În cercurile in-formate din Viena se declară că relațiile între Grecia și Bulgaria, cari din pricina activității ban-delor bulgare în Macedonia, se înrăutățiseră foarte mult, s'au ameliorat în ultimul timp în mod sim-țitor.

Vizita principelui moștenitor grec la Sofia pare a indica că asupra trecutului se va arunca un vâl de ambele părți. E de crezut că va avea loc deasemenea o contravizită la Athena.

Aceste vizite nu au de sigur un caracter anti-turcesc deoarece sultanul a fost și el reprezentat la festivitățile din Sofia și se așteaptă ca moștenitorul tronului bulgar să facă o contravizită la Con-stantinopol.

Se știe că la Sofia și la Athena se nutresc intențiuni pacifice.

Candidații români la alegerile din Turcia. Odată cu disolvarea parla-mentului otoman, s'au decretat noi alegeri legislative, astfel că partidele politice au și început să desemneze pe candi-dații lor.

După ziarele constantinopolitane, aro-mânii din Macedonia și Epir vor pune candi-datura a trei deputați.

Candidații români: d. D. Gaga, profesor la gimnaziul comercial român din Salonic; d. Mișea, fost deputat, pentru vilaetul Mo-nastir și d. Godjaman, profesor la școala de agricultură din Berat, pentru sandjacul Berat.

Ziarele din Salonic spun că românii vor lucra de comun acord cu partidul „Uniune și Progres”, care le va susține candidații.

Scrisoare din Cernăuți

Obrăznicia Cahalului. — Pe căi greșite.

Zilele acestea s'a desbătut memorabilul proces Cuza-Socor, care va fi însemnat în anele vieții noastre naționale. N'a fost un simplu proces între două persoane interesate, ci un proces între românii băștinași de pe plaiurile regatului și ovreii para-ziți, cari doresc să câștige cu orice preț drepturi politice pe pământul românesc. Rasa iudaică a inundat întreg rotogolul pământului și constituie un pericol mare pentru dezvoltarea culturală și in-deosebi economică a popoarelor. În câte țări sunt dânsii stăpânii comerțului întins și așa și a ban-ilor?? Dar să nu mergem așa de departe ci să ne oprim la satele noastre. Nu sunt sate întregi tributare acestor oaspeți nepoftiți? Și dacă se vând an de an gospodării frumoase românești la mezat și rămân copii goi pe stradă, nu e asta în partea cea mai mare vina jidanilor? Vin desbrăcați cu per-cinuii ca măciuca și în curs de câțiva ani își în-jghiabă prăvălii cu fel de fel de benturi și lucruri de nimica cu cari ademenesc un sat întreg. Ce aspect plăcut vă dau orașele Moldovei, se înțelege și ale Bucovinei, când le vedeți populate de ovrei? Asta va să zică: „Epoca semitică”.

Distinsul economist dela Iași d. A. C. Cuza a pătruns mai adânc ca oricare altul în misterul tainic al chestiei ovreiești. Cu date statistice ne-a arătat valorosul bărbat descreșterea noastră și înmulțirea îngrozitoare a populației ovreiești în Moldova.

Din cauza aceasta s'au infuriat ovreii și au pus la cale să nimicească opera și reputația d-lui A. C. Cuza. Un iuda a fost lesne aflat, care a încercat să răstoarne opul. „Despre poporație” premiat de areopagul culturii și limbii românești, repro-șându-i d-lui Cuza că cartea ar fi plagiată. Curtea cu jurați a lăsat să fie călcate în picioare simțul național, decisiunile Academiei române, munca onestă a unui bărbat conștiu de chemarea sa și a făcut să triumfe iudaismul.

Acest eveniment extraordinar a făcut, să salte și ovreii bucovineni de bucurie. În ziarul „Czerno-witzer Tagblatt” a apărut un articol intitulat „Re-

gele plagiatorilor” care e o insultă nemaipomenită la adresa d-lui A. C. Cuza. Să se bucure, căci noi n'am pierdut nimica.

Strigați și saltați, perciunaților! Cuza rămâne pentru noi un apostol al neamului, căruia i-om păstra credința neștirbită. Să gătesc și eu voi, încheiu cu cuvintele cutărui poet german:

Der Iude denkt es ist einerlei
In der Mitte liegt die Schweinerei.

Umblând prin cele sate din țerișoara mea am întâlnit țărani, cari îmi istorisau lucruri grozave. Numai la început îmi păreau lucruri ciudate, căci le cunoșteam și de altfel, din propria mea expe-riență. M'au înduioșat mult vorbele unui om mic de statură, care făcu parte din consiliul comunal din P. Între altele îmi spuse de nedreptățile depu-taților noștri, luând apărarea câtorva păcătoși, că-torva oameni cu interese personale, cari defraudează în comună, fără să li-se întâmple ceva. Zadar-nice rămân plângerile sătenilor contra cutărui pri-mar sau secretar, căci ei își iau în grabă calea spre casa deputatului sacrosanct și sunt scutiți de orice urmărire a legii. Țăranul îmi spunea cu vo-cea tremurândă, privind departe, par'că ar fi văzut cele pierdute: Ne-a arat imașul, a vândut pădurea comunei și noi zăcem în cea mai mare sărăcie. Datoriile comunei sporesc mereu și pe primar nu-l putem scoate nici în ruptul capului. Ne-am plâns la prefect. Înzădar, căci prefectul e frate de cruce cu deputatul X. Am fost până la prezidentul. Dar și acolo știe domnul deputat să învârtească șuru-burile. Acum, nu ne mai taie prin cap, ce să în-cepem. Domnule, fă-ne o bunătate și scrie la ga-zetă, că nu i-om mai alege deputați, dacă nu vo-iesc, să ne facă dreptate.

...A trecut de atunci mult timp și n-am scris nici un șir în presa noastră din Bucovina. Nici nu știu, dacă mi-ar publica cineva lucruri de felul acesta. Cum? Să batjocurești deputați? Se poate așa ceva? Ferească Dzeu...

Ieri am întâlnit pe țăranul din chestie cu o droaie de tovarăși pe străzile Cernăuțului. Umbla-seră în tot locul după dreptate. Cum m'a zărit m'a întrebat: Ai scris? Nu. Dar mă duc să scriu... Scrie, căci lucrurile nu s'au îndreptat și iarăș am urcat înzădar scările palatului guvernial...

Datoria deputaților e, să se facă ecoul plân-gerilor juste ale miilor de țărani, căroro le-au so-licitat cu atâtea promisiuni voturile la alegeri. N'a rămas nimic, nici în cer nici pe pământ, să nu fi promis în auzul tuturor. Vorbe mari, palavre, cu cari se îmbată mulțimea.

Pe astfel de căi ne ducem spre pierzare. Bani comunei sunt avere națională, care trebnie întrebuințată pentru scopuri naționale. Astfel nu putem admite, ca cutare netrebnic, să se atingă cu mâni profane de averea noastră. Deputaților, privi-legiați mulțimea, nu individualitățile, cari de cele mai multoari sunt păcătoase.

Ți-am împlinit dorința, bade George Cimpoș. De m'or asculta domnii, e altă vorbă.

Correspondent.

Cel mai frumos cadou la orice ocazi-uni pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul **Din cele trecute vremi**, însemnări despre începu-turile graiului culturii și literaturii neamu-lui românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podoabă pentru orice bi-bliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto poștal; pentru Ro-mânia 2 lei 50 bani. De vânzare la „Libră-ria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

Ședința Camerei

Joi la 11 ore s'a deschis ședința așteptată cu interesul cel mai încordat, în care Khuen să-și țină vorbirea asupra pertractărilor cu Viena.

Primul orator e prim-ministrul Khuen: Până acum n'a avut ocaziune să i-a parte la desbaterea asupra proiectelor militare și așa nu va răspunde la vorbirile oratorilor din ședințele de mai înainte, ci va vorbi numai în liniamente generali. Fiecare popor se nisuieste să-și desvolte pe cât numai poate puterea armată. Acțiunile pozitive în direcția aceasta a statelor învecinate ne constrâng, și pe noi, ca să ne reformăm puterea armată. Sunt mulți cărora le-ar plăcea să rămânem în inferioritate, dar avem aliați, cari privesc cu cel mai mare interes organizarea noastră. Astfel înarmarea este baza politicii noastre de alianță. Chestia reformei militare la noi nu e nouă; opinia publică se ocupă cu ea deja de 10 ani.

Pe terenul acestei organizări ne-a fost în vedere în primul rând întărirea puterii noastre naționale și putința noastră de a purta greutatea financiară. Un alt punct de vedere însemnat a fost ajutorarea socială a acelor cari sunt obligați a face armata.

Acest punct de vedere social este reducerea serviciului dela 3 la 2 ani. Aceasta va face posibil ca sute de mii vor putea înființa cu un an mai de vreme o familie și din aceasta va rezulta o valoare economică de miliarde.

După el excepționările făcute de opoziție cu privire la reforma militară se pot împărți în trei părți. Proiectul impune cetățenilor greutatea prea mari. Dar ministrul de finanțe ocazional a arătat în vorbirea sa că țara economică poate suporta greutatea, cari le cer proiectele militare. Cu ziceri de Casandra nu se pot deslega astfel de chestii. Spesele în cea mai mare parte sunt deja cuprinse în budget și guvernul stă bun că un anumit timp alte greutăți financiare nu se vor mai impune cetățenilor.

S'a propus și aceea, ca reforma militară să se facă prin un provizoriu. Declară, că cercurile militare nici o minută n'au voit să peardă cu provizoriul și astfel cercurile politice, temându-se să nu peardă reducerea serviciului la doi ani, nu l'a mai amintit. Crede, că dacă se va deslega reforma militară numai provizorie, atunci conducerea miliției numai cu 3 ani va putea avea contingentul militar necesar.

La condițiunile de pace puse de contele Apponyi răspunde, că guvernul asemenea are în programul său chestia emblemelor și a insigniilor. Terminul deslegării acestei chestii depinde dela opoziție. Și guvernul garantează pentru ea cu postul său.

Cu privire la compunerea comisiilor de asen-tare declară, că președintele comisiei va fi o persoană civilă. Ofițerii din comisie nu se pot eschide.

După legea nouă după 9 ani nu va mai putea fi chemat nimeni la deprinderea de arme și astfel transferarea la honvezime nu are nici un rost.

Numirea „monarhia Austro-Ungară“ este internațională, despre care fiecare știe ce înseamnă.

Dar dacă se va pretinde, se vor face modificări la acest paragraf, ca coloritul trialistic se dispare. Dreptul țării a da gloatele militare nime nu voiește să-l vaterne, dar nici drepturile coroanei nu se pot ataca.

Propunerile făcute de contele Apponyi cu privire la limbă la judecătorii militare nu se pot împlini.

Se ocupă apoi cu dorința partidului justhist de a pune la o parte reforma militară, și a rezolva sufragiul universal mai întâi.

La rezolvirea acestuia sunt de lipsă datele statistice, cari trebuie luate în considerare, și ceva ce este gata nu se poate pune la o parte, pentru ceva ce încă nu este gata. Se provoacă la îndatorirea din program a guvernului, că va rezolvi și chestia sufragiului universal. Sufragiul se va face, ca *supremația istorică a națiunii maghiare să fie asigurată și totodată conducerea inteligentă*. Reforma electorală nu poate fi decât progresivă, democratică.

Ministrul președinte este întrerupt, când amintește de abuzurile făcute la ultimile alegeri, se cere aruncarea afară din post alni Jeszenszky.

Declară apoi că până la sfârșitul acestui an proiectul pentru reforma electorală îl va prezenta parlamentului.

La 1915 alegerile vor trebui să fie după noua lege.

Opoziția și da ultima luptă dar aceasta luptă nu e parlamentară. Țara privește cu liniște la lucrările guvernului și aceasta este puterea lui. Ne-interesul în țară l'a provocat ținuta opoziției. Dar baza pe care stă guvernul este o bază morală.

Al doilea orator este contele Tisza, care în vorbirea sa mai bogată în frasă decât în esență cere primirea proiectelor militare.

Cu strigăte de „Hoch“ se închide ședința pe 10 minute.

După pauză deputatul Zoltán Désy cere ca ședința următoare să fie amânată până în 19 săptămâna viitoare, ca partidele să aibă timp de consultare asupra propunerilor făcute de guvern.

După aderarea prim-ministrului la propunerea lui Désy și după o scurtă vorbire tot în senzul acesta alui Justh se închide ședința.

Teologii români dela Oradea-mare

(c. s.) Intreagă presa și opinia publică românească au salutată cu bucurie și mândrie națională atitudinea deamă a celor 16 tineri români, cari au fost eliminați din seminarul catolic al Orăzii.

„Păcatul“ acestor tineri bravi, suntem siguri, dacă se va mai da prilej, va fi urmat și de către alți tineri de-ai noștri cari își urmează studiile în institute străine. Zadarnic va voi dușmanul existenței noastre naționale prin învățăturile lui false să otrăvească sufletele nevinovate ale tinerilor noștri, zadarnic va voi el să înăbușe în inimile românești cea înflăcărată iubire de neam, care ne-a oțelit în atâtea lupte, căci ea ne va întări și mai mult în lupta ce-o purtăm cu acest dușman secular al ființei și existenței naționale. Da, zadarnic, căci cea iubire de neam noi, românii, nu am învățat-o dela alte popoare, ci noi am supt-o deodată cu laptele din pieptul mamelor noastre.

Despre această iubire curată de neam noi am dat atâtea dovezi frumoase, încât, stăpânitorii noștri se vor fi putut convinge odată pentru totdeauna despre tăria noastră și despre slăbiciunea și neputința lor de a ne putea desființa ca popor.

Cu toate acestea, orbiți de șovinismul lor nebun ei nu vor să vadă prăpastia spre care duc țara, și nu vor să înțeleagă, că prin terorizări, persecuții fără milă și prin acte nebune nicicând nu ne vor putea face să le fim prieteni. Dincontră, orice persecuție nouă și orice nedreptate ce ni-se face din partea lor, tot mai mult ne înstrăinează, ba acestea deadreptul tot mai mult ne întăresc și ne dau curaj și totodată ne întăresc speranța întru așteptarea zilei fericite, când împreună cu celelalte popoare asuprite și oropsitul nostru neam din această țară va putea să salute cu bucurie mândrul soare al libertății popoarelor.

Se înșală deci asupritorii noștri dacă cred, că prin actul barbar săvârșit în contra celor 16 tineri bravi dela Oradea-mare îi va fi făcut pe aceștia să nu-și mai iubească limba. Dimpotrivă, ieșind în viață ei de bună seamă vor deveni cei mai aprigi apărători ai dreptului limbei noastre scumpe, în satele pe cari ei vor să le păstorească.

Pentruca cetitorii noștri să cunoască pe acești vrednici apărători ai dreptului limbei noastre, îi înșirăm aci cu numele:

Gheorghe Bonea, originar din comuna Fărcașa (comit. Sătmar); Mihai Gherman, din Suplac (Bihor); Ignatie Kirvai, din Sanislău (Sătmar); Iuliu Mărcuș, din Mădăraș (Sătmar); Gheorghe Pop, din Sanislău (Sătmar); Vasile Popan, din Borlești (Sătmar); Ion Pasca, din Buteasa (Sătmar); Iuliu Sabo, din Vașad (Bihor); Valeriu Burcuș, din Jadani (Sătmar); Sabin Gozon, din Cărășeu (Sătmar); Stefan Mărcuș, din Mădăraș (Sătmar); Aurel Coza, din Pribeliștei (Sătmar); Salvator Dan, din Budureasa (Bihor); Ioan Șteer, din Jadani (Sătmar); Teodor Raica, din Uifalău (Alba-de-jos) și Antoniu Pop, din comuna Spinuș (Bihor).

*

Față de obrăznicile lui „Pesti Hirlep“, — care pretinde, că guvernul să exercite mai mare ingerință nu numai asupra preparanților, ci și asupra teologilor, — ziarul clerical unguresc „Alkotmány“ din Budapesta scrie următoarele:

„E foarte curioasă pretențiunea lui „P. H.“, câtă vreme cazul dela Oradea-mare este o dovadă eclatantă, că în seminariile teologice catolice se iau cele mai serioase măsuri pentru susținerea spiritului național patriotic. De asemenea e o perfidie și faptul, că „P. H.“ amintește §-ul 8 al art. de lege VII din 1840, cerând, că în viitor să fie aplicați, fără deosebire de confesiune, preoți, predicatori, administratori și cooperatori numai aceia, cari cunosc limba ungurească“. Aceasta o spune „P. H.“ în legătură cu cazul dela Oradea-mare, eu tendința, ca și când preoții catolici n'ar cunoaște limba ungurească. „Pesti Hirlep“ ar face bine să ia la cunoștință... că preoții catolici, toți cunosc limba ungurească. Dimpotrivă „P. H.“, ar face foarte bine, dacă energia cheltuită cu multă paradă ar întrebuința-o față de coreligionarii lui, deoarece nu toți rabinerii jidani știu să vorbească ungurește“.

Iar ziarul săsesc „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“ din Sibiu scrie următoarele:

„... Ei (teologii români) numai și-au apărât dreptul, neatacabil, de a se folosi de limba care le place în conversațiunile lor private, acel drept, pe care conducerea institutului fără de nici un motiv obiectiv și fără de nici o îndreptățire morală l'a atacat. Interzicerea întrebuințării altei limbi de conversație, afară de limba cea ungurească, rămâne fără valoare chiar și în cazul, când la intrarea lor în seminar teologii ar fi recunoscut-o aceasta în scris. Deoarece în senzul modern al dreptului în toate statele, chiar și contractele legal încheiate între două părți sunt nevalabile, dacă ele cuprind dispoziții cari sunt în contradicție cu drepturile elementare ale omului. Ar fi logic deci, că această explicare a dreptului să se deie și întrebuințării private (în conversațiuni etc.) a limbei materne de către elevii unui institut de învățământ... Nu mai trebuie să apărăm noi atitudinea atât de hotărâtă și bărbătească a seminaristilor români, care a produs bună impresie asupra oricărui om imparțial... Intre zidurile aceluși seminar, așa se vede, se mai susține încă credința deșartă și păgubitoare, că prin asuprirea și prin persecuția limbei materne se va putea infiltra cu forța, în cei de „altă limbă“, iubirea față de limba statului și simțul comunității patriotice a tuturor cetățenilor din Ungaria... Experiența vieții învață, deci, pe aceia cari voiesc să înțeleagă, că aceasta este calea cea mai greșită spre un scop oarecare și, că numai pe lângă deplina respectare a individualității naționale și culturale a nemaghiarilor se poate obține adevăratul simț de comunitate politică și mulțumirea tuturor cetățenilor patriei. Scandalul dela Oradea-mare — deoarece eliminarea teologilor pentru întrebuințarea limbei lor materne este un adevărat scandal — este un adevărat regres în faza desvoltării spiritului public. Iar el tot mai mult ne întărește convingerea, că desvoltarea aceasta va continua mai departe în di-

reciunea pe care a pornit. Nădăjduim, că dispozițiile ulterioare ale episcopului rom. catolic dela Oradea-mare vor da o mărturie dreaptă a acestor convingeri ale noastre.

În sfârșit „Unirea”, organul oficial al mitropoliei gr. cat. din Ungaria și Transilvania, scrie următoarele:

„...Dureros este, că oamenii, cari au provocat acest scandal scârbos sunt preoți, adecă mai mult decât atâta, sunt profesori de teologie, canonici, o corporațiune de persoane alese din clerul romano-catolic, cari în frunte cu un episcop, nu s'au temut de judecata lumii culte, ci au adus o hotărâre menită a provoca o indignare nemai pomenită în sufletul tuturor oamenilor de bine. Auzit-ați oameni buni? În țara ungarească există un seminar catolic, care în urma fundațiunii e dator a primi în tot anul și teologi români între zidurile sale și acesta aduce legi excepționale pentru acești nefericii teologi oprindu-i să vorbească românește.

...Așteptăm dela factorii diecezani ai noștri dela Orade, că la nici un caz să nu permită ca teologii eliminați să se reîntoarcă în seminarul acela, până ce nu se vor abroga toate legile excepționale seminariale. Și pretindem, ca superioritatea bisericească latină să delăture toate acele persoane dela seminar, cari caută a-și face popularitate prin provocarea sentimentelor noastre, și să ni-se dea garanția, că pe viitor să li-se facă posibil teologilor noștri de acolo cultivarea limbii și literaturii românești în seminar pe scara cea mai întinsă.

La aceasta avem drept. Și dacă nu vor vrea să audă de așa ceva, atunci, nu-i nimic! Trimiteti toți teologii încoace la Blaj și lăsați-i pe dumnealor să vorbească acolo cum vor voi.

Până nu căpătați asigurarea deplină în privința aceasta, la nici un caz să nu le permiteți, să se reîntoarcă în acel cuib de șovinisti.”

D. dr. Constantin Lucaciu, preot în Dorolț, fratele d-lui dr. Vasile Lucaciu, a adresat celor 16 teologi români eliminați din seminarul dela Oradea-mare următoarea scrisoare:

„Bravi leviți ai bisericei și legii românești, voi cari ați fost hăduiți de asiatică furie a decăzuților renegați șovinisti pentru clasică voastră iubire de neam și limbă — din templul iubirei evangheliei lui Cristos și săturați în loc de blândețe cu furor hunicus — sunteți salutați, sunteți după vrednicie apreciați pentru româneasca împlinire a datoriei voastre sfinte de întreg neamul care cu mândrie vă numește fii ai săi.

Un popor care are atât de bravi fii, râde cu dispreț la opintirile vrășmasilor ajunși la nebunie și paroxism.

Pentru creiarea unei facultăți teologice în dieceza gr. cat. română a Orăzii-mari — ofer venitul meu de un an.

Dorolț, 12 februarie n. 1912.

Constantin Lucaciu
preot.

Nădăjduim, că neamul nostru are încă mulți fii iubitori cari vor să urmeze fapta nobilă a vrednicului preot român din Dorolț.

Iar voi, iubiti tineri, cari prin atitudinea voastră vrednică ați adus cinste neamului românesc și cari prin exemplul vostru ați aprins în multe inimi tinere, până acum probabil șovăitoare, focul sacru al iubirii de limbă, vouă vă aducem salutul cald și admirația întreg neamului românesc.

— Ziarul „Românul” și foaia populară „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Grivița.

Litere — Arte — Științe

Răspuns unei „cetitoare” cu privire la „cercurile de cetitoare”

„O cetitoare” îmi adresează în numărul 16 al „Românului” o scrisoare, în care face câteva observații foiletonului meu „Cercuri de cetitoare” („Românul” Nr. 6). Sunt mulțumitor domnișoarei sau doamnei cetitoare mai întâi fiindcă văd că cetește foiletoanele mele, și le cetește controlându-le dacă sunt scrise în conformitate cu părerile proprii, mai apoi însă îi sunt mulțumitor pentru observațiile referitoare la unele opere de artă române — căci astfel îmi dă ocazia să apăr — lucru ușor — pe Costache Negruzzi, pe d. Delavrancea și pe d. Sadoveanu de acuza de „a jigni simțul femeiesc de bunăcuviință”, câte odată, cu scrierile lor.

Departa de la mine gândul de a lua în zeflemea părerile „cetitoare” mele, dimpotrivă, pricep prea bine sentimentele de care a fost condusă scriind epistola. „Cetitoarea” mea se plânge, după ce mi-a descris plină de bucurie „jour-fix”-urile cari le țineau „mai multe fete absolvente ale școlii civile” dela școala „Asociațiunii din Sibiu în „orășelul N.” — „Citiam mai ales poezii, căci când era vorba să citim proză, nu puteam face ca și societatea despre care vorbiți d-voastră: să hotărîm în mijlocul societății ce să cetim! Nu, căci e cu totul altceva să alegi din raftul de cărți pe nimerite o nuvelă germană a unui scriitor bun, și altceva să iai una românească tot a unui scriitor bun, care să fie potrivită spre scopul acesta.” — „Și de ce?” se întreabă „cetitoarea” mea. „Fiind că în proza noastră românească sunt puține opere pe cari cetindu-le, respective ascultându-le să nu dai peste scene, cari te pot face să roșești.”

„Aici găsim noi, femeile, marele defect al literaturii românești! Mai ales în operele scriitorilor tineri prea se imitează felul ușor și frivol de expunere din literatura franceză.

Astfel multe serieri minunate, a căror lectură e o adevărată revelație sufletească, strică impresia bună prin scene, cari ori ar putea să lipsească, ori ar putea fi predate mai învălit, nu așa drastic.”

Ai într-unele privințe dreptate, mult stimată „cetitoare” a mea, când protestezi împotriva tonului trivial, în care sunt scrise unele poezii, nuvele, romane sau piese de teatru ale noastre — dar, spre cinstea literaturii noastre fie zis, scrierile acestora nu formează nici pe de departe majoritatea cărților, cari apar la noi, ci constituiesc o mică minoritate.

Cred, că este exagerat — îmi ierți cuvântul; îl spun cu toată politeța — exagerat să susții că arta aceasta ar fi „un mare defect al literaturii române” și mai cu samă să constăți că sunt „puține operele, pe cari cetindu-le, respective ascultându-le, să nu dai peste scene, cari te pot face să roșești.”

Problema moralei în artă este greu de rezolvat. Își bat capul cei mai buni, la toate neamurile, cu morala în legătură cu arta și cultura, compară literaturi deosebite, compară mentalitatea și celelalte caracteristici naționale distincte ale popoarelor din diferite timpuri, din diferite regiuni — și află tot alte și alte norme chiar și în privința moralei, care — la aparență — ți-se pare că poate fi numai una singură.

Lupta împotriva literaturii imorale se dă — spre pildă — în Anglia și în Franța, în zilele noastre, cu multă înverșunare. Ceeace ai constatat d-ta arta ușuratică, frivolă, cu care se recomandă literatura franceză pe la noi, — cu toate că sunt alte multe cărți, mai puțin cunoscute, cari fac gloria literaturii franceze, și nu atentează la bunel moravuri — elementul acesta destructiv a pus pe gânduri pe adevărații patrioți francezi. Chiar acum câteva zile a ținut contele de Mun, un orator celebru, membru al Academiei franceze, un rechizitor plin de vervă și de justete direcției amurale din literatura franceză. În zadar apără punctul de vedere opus, un autor într-o revistă franceză, (Mercure de France) zicând: „Dacă limba, dacă manierele, dacă cărțile noastre (franceze) ar imprumuta tonul jalnicei Englitere sau acela al virtuozității Americi, — atunci ar începe decadența noastră...”

Imoralismul nostru este strâns legat de arta

noastră. Noi n'avem de ce să înroșim. Este o dovadă a spiritului nostru și este una din titlurile noastre de glorie!...”

Ceea ce susține scriitorul francez de mai sus — nu-i așa? — este în flagrantă contradicție cu bunul simț. Literatura franceză oferă, de cele mai multe ori, o dovadă eclatantă despre neadevărul aserțiunilor de mai sus.

Ceeace este în Franța, se petrece și în Germania. N'am decât să te rog să citești broșura, care o expediază astăzi la adresa d-tale:

„Arta, morala și cultura”, o lucrare a cunoscutului profesor-estetician german Volkelt, lucrare tradusă de mine și tipărită acum patru ani.

Intreagă problema ai să o găsești tractată de scurt, în esența ei. Am tradus lucrarea și am găsit consensul multora, când am făcut cunoscute părerile juste ale esteticianului german din Lipsca.

Vei pricepe foarte bine deci, stimată „cetitoare”, că m'am roșit eu involuntar, eu, care am tradus lucrarea lui Volkelt și mi-am luat la inimă principiile sănătoase ale acestuia, când am cetit observațiile d-tale referitoare la câteva nuvele de Costache Negruzzi, de Delavrancea și de Sadoveanu recomandați de mine ca scriitori demni să figureze pe mesele domnișoarelor și doamnelor române.

— „Cum?” m'am întrebat, „ai săvârșit lipsa de tact să recomanzi o lectură nesănătoasă? Mărturisesc sincer că volumele cu nuvelele amintite le-am cetit acum câțiva ani, ca licean, în Brașov, și ca student universitar. „Se poate”, îmi ziceau, „că te-a înșelat memoria când ai crezut că lectura aceasta este potrivită și pentru dame”.

De aceea m'am apropiat de bibliotecă și am recitit nuvelele infamante. Iată-le: 1) „Zoe” din „Păcatele tinerețelor”, (nu „Păcatele tinerilor” cum a cules, de sigur din greșală, culegătorul) — nuvelă de Costache Negruzzi, 2) „Sultânica” și „Paraziții” de Delavrancea. (Multe din nuvelele lui Sadoveanu, n'am putut să le controlez, fiindcă nu mi s'a dat un titlu precis).

Înainte de toate nuvelele de sub 1 și 2 nu le recomand să fie cetite „cu glas tare”, dupăcum n'am făcut propunerea aceasta nici în articolul meu — acolo am povestit numai, în treacăt, cum ne ceteam într'un cerc de prieteni literatură frumoasă franceză și germană.

Domnișoarele, cărora le recomand cărți de cetit, mi-le închipui trecute de 17—18 ani, căci altfel nu le-aș fi compus lista împreună cu aceea pentru doamne.

Să nu creadă „cetitoarea” mea, că n'am subliniat și eu pasagiile, cari ar putea fi incriminate de o judecată mai severă. Am găsit cuvinte și asemănări, cari m'au făcut să regret pentru câțiva timp că am recomandat volumele amintite, dar cu cât ajungem mai mult la sfârșitul nuvelor, cu atât îmi spuneam mai des: „o domnișoară trecută de 17—18 ani poate ceti nuvela fără de pericol”.

Ca să apăr de acuza pornografiei pe un Costache Negruzzi, pe un Delavrancea, pe un Sadoveanu, cred că este inutil.

Aceste „Păcate ale tinerețelor”, între cari se află și nuvela „Zoe” — au figurat în biblioteca de clasă a liceului din Brașov, figurează și acum, (de sigur, mai cu seamă pentru celelalte bucăți literare, pentru „Cum am învățat românește”, pentru „fragmente istorice”, pentru scrisorile unui prieten!) și nu pot fi judecate cu asprimea „cetitoare”, pe lângă toate licențele cari le conțin. Mai cu seamă pentru celelalte bucăți din volum am recomandat pe Negruzzi.

Dar chiar și o morală are „Zoe”. Dacă vrei. Atmosfera nu este de fel imorală, iar țipetul disperat al eroinei înșelate: „Sărmanul prunc! îl simț clătindu-se în sinul meu... sărmană ticăloasă ființă blăstămată până a nu vedea lumina!... ah! ele rușinea și nenorocirea maicei sale, Mai bine să moară, să nu cunoască pe tată-său, care mă calcă în picioare... Cine știe, poate într-o zi va fi ca și el de nelegiuit, ca și maică-sa de nenorocită!” acest țipet purifică, chiar și cele câteva epitețe mai riscate din nuvelă.

Fiica aceasta a unui boerinaș, lipsită de mamă din ziua nașterii ei, și de tată, când avea ea vârsta de 15 ani, plătește cu moartea ușurința cu care trăiește în Iași, dând ascultare tinerilor

„herbanți“, cari își bat joc bucuroși de cinstea unei fete. De ar fi descrierea mai lipsită de stângăcie — nuvela e scrisă în 1829 — de ar fi psihologia mai adâncită, ne-ar rămânea și mai mult din nuvela aceasta. Subiectul e chiar potrivit pentru o domnișoară cu oare-și care cultură literară. Și să ne gândim la sfârșitul nuvelei: Zoe moartă, dusă la groapă de cioclii hrăpăreți într'un car acoperit cu rogojină, ca vai de lume, tocmai în momentul când foștii ei curtezani trec cu parada domnească rizând amintindu-și de ea, — apoi moartea doicei, supărarea adevăratului tinăr, care a iubit-o și „inflamația de creieri“ de care a murit Iancu B., seducătorul. De n'ar fi stângăcia din descriere — o repet — ar fi putut fi nuvela o lucrare de seamă.

Același subiect — seducerea este și în „Sultânica“ lui Delavrancea. Judecați aflând sfârșitul: după ce și-a bătut joc Drăgan căprarul de sultânica, care a avut un moment de slăbiciune, ea, fata orfană de tată, iubită de mamă sa, săracă ca vai de ea, e silită Sultânica să auză dela mama cuvintele: „Ai pierdut tot, Sultânica, ai pierdut cinstea casei, atât ne mai rămăsese!“

„Satul întreg îi trecea pe dinaintea ochilor lipsiți de vedere și-o arăta cu degetul. În urechile-i surde auzi glasuri pizmașe: unde ți-e fală? din ce viață ai ieșit?“

„Sărăcia te-a pedepsit o jumătate de viață și necinstea te cotropește la moarte!“

Și-apoi, când e silită Sultânica, după ce i-a murit mama de supărare, să plece în lume:

„Sultânica... slabă, galbenă, cu pielea de pe față așa de subțire încât i-se numărau vinele albastre urzite în curmezișul tâmpelor... Câte o adimeniseră în trecut nu mai făceau două parale. Părăsind vatra părintească, pustie de farmecile de odinioară, desprețuind răsplata viitoare, ce i-se înfățișa ca o minciună deșartă, fugind de orice aci-oală omenească, cânta drumul muntelui Popău...“

„Acolo voia să-și piarză de urmă, să-și adoarmă inima-i ostenită și să-și îngroape trupul ei uscat și chinuit.“ (citez după ediția din 1885).

Nuvele, cari se termină astfel și cari au tonalitatea aceasta nu pot fi invinuite, pe lângă licențele incidentale, ca făcând parte din literatura pornografică sau dintr'o literatură, care nu poate fi dată unei domnișoare sau doamne.

Astfel n'am putea recomanda cu inima liniștită nici pe Goethe, nici pe Shakespeare, nici pe Molière unei domnișoare sau doamne, căci multe pasagii pot fi incriminate de o critică prea severă din punct de vedere moral. Ce este eroina din „Faust“, dacă nu o biată căzută, ca „Sultânica“, ca „Zoe“? Ce cântă ea în temniță dacă nu cuvintele cele mai triviale la adresa mamei sale? Și Mefisto? Dar peste toate planează alt spirit, decât acela al unui autor, care se bucură de scene murdare. Și astfel de observații putem face și la scriitorul englez și francez, citați mai sus; amintesc numai două figuri ale lor Fallstaff și Don Juan. Cu toate acestea cine ar denega lectura lui Shakespeare și Molière (numai de ar exista în traduceri bune la noi!) unei domnișoare sau doamne?*

Cu asta nu vreau să zic că domnișoarele noastre să citească tot ce le vine în mână. Tocmai de aceea am compus lista din nr. 6 al „Romanului“.

În privința lecturii domnișoarelor noastre am unele experiențe triste. Am văzut cărți pe mesele unora din domnișoare, — sunt și excepțiuni multe — cărți, cari nu-și au locul lor acolo. Ca să spun numele cărților nu este conștient, fiindcă experiența ne învață că curiozitatea te îndeamnă la fapte, cari le regreti mai târziu.

Am să închei articolul acesta cu o amintire. Un episod, care este destul de elocvent și care ar trebui să-i vină în minte fiecărei domnișoare, când va da de câte-o pagină mai... așa.

„Teatrul Ibsen“ din Berlin, condus de Lindemann a dat o serie de reprezentații, acum 11 ani, în Brașov. Strigoii, Hedda Gabler, Nora și alte piese de Ibsen. Între acestea a fost și epilogul scriitorului norvegian: „Dacă noi, morții, înviem“. (E tradus și în românește sub titlul: „Ziua învierii“).

Aveam tocmai teoria dramei în clasa 7-a liceală. Profesorul nostru, un om cu vederi largi, care voia să discute cu noi ca cu niște oameni

maturi, a prins momentul potrivit și a doua zi după reprezentație a început să discute cu noi despre piesa lui Ibsen.

Parcă văd și acum scena: profesorul ne povestea conținutul, ca să-l cunoască toată clasa, fiindcă la reprezentație am luat parte numai câțiva înși.

Era vorba de un pictor, care a văzut într'un model al său numai modelul și nu femeia — iar aceasta îi face imputări, după ani de zile, că s'a știut entuziasma de ea numai din punct de vedere artistic, până când ea aștepta altă dragoste.

Un conflict psihologic tratat cu finețe și cu seriozitatea caracteristică lui Ibsen. Când povestea mai bine profesorul, analizând în tăcerea clasei întregi, caracterul femeii, în timp ce ochii noștri spuneau profesorului: suntem conștii de increderea, care ne-o dai, nouă, tinerilor de 17 ani, confiindu-ne problema aceasta gingașe, un camarad, din banca din fund isbucni într'un răs șgomotos, atins de partea erotică a problemei. Ne-am uitat cu toții, contrariați, jigniți, la camaradul nostru, care dovedise că nu poate să se apropie de problemă decât dând atenție părții lascive.

Vezi, cetitoarea mea, așa vrea ca tinerele domnișoare de 17-18 ani să aibă o pavază de apărare, cum o aveam noi, când va veni tentațiunea, ca la camaradul nostru de școală.

Cu asta nu vreau să zic să citească domnișoarele ori-ce, doamne ferește! Cunosc cărți, cari ar fi striknind pentru sufletele enrate ale domnișoarelor. Pledez însă pentru o cimentare a bunului simț, ca atunci când scriitorii de elită ai noștri, ca Delavrancea sau Sadoveanu, tractează chiar teme mai gingașe — și acești scriitori nu pot fi niciodată imorali — să poată trece domnișoarele noastre cu conștiința liniștită peste pasagii mai riscate.

Accentuez încă odată: o lectură lascivă recomandată de mine, mi-ar aduce mie mustările cele mai mari de conștiință, fiindcă sunt convins că numai curățenia moravurilor la noi are sens de a fi.

Marcel Prévost scrie în scrisorile adresate unei prietene tinere (*Lettres à Françoise*), vorbindu-i de lectură: fiecărei inimi omenești ar trebui, dacă-i recomanzi ceva, să-i analizezi, din caz în caz, conținutul, ca în pământ, înainte de a arunca îngrășămintea. Ingrășămintea intelectuală este lectura. Prévost urmează:

„Aici este fosfor prea mult și lipsește varul, în altă parte este tocmai invers. Trebuie să ridici pământul de aici cu acid ca să-l faci productiv; dincolo ai să-i dai sare“.

Vezi, stimată cetitoare, la noi s'au găsit prea puțini până acum, cari să se gândească la fosforul, la varul, la acidul, la sarea trebuincioasă pentru inimile d-voastre primitoare. Eu sunt unul, care vreau să-mi dau modestul meu sprijin de aici încolo în folosul scopului acestuia ideal. De aceea nu-mi lua nici d-ta în nume de rău dacă câte-odată, experimentând, dau și de păreri contrare, ca a d-tale, de exemplu.

E vorba ca lucrurile acestea să se discute și să se clarifice. Să ne recunoaștem eventualele greșeli, dacă argumentele aduse de partea contrară sunt mai puternice decât ale noastre, și să colaborăm la răspândirea binelui, pe care-l propagă autorii conștii de marea importanță a cărților lor.

Mulțumindu-ți încă odată pentru interesul arătat, al d-tale:

Horia Petra-Petrescu.

Scrisoare din Iași

Explicația unui verdict. — „Păpușile“ lui Wolf la teatrul național. — 24 ianuarie.

Verdictul în procesul d-lui profesor Cuza cu Socor a venit de câteva zile la cunoștința întregii suflări românești. „Achitarea lui Socor, condamnarea lui Cuza!“ au telegrafiat „redactorii“ presei jidovești în toate capitalele mondiale, pentru a produce impresie și nimic mai mult.

Celor, ce cunosc împrejurările cari au dat naștere acestui verdict, li-se impune să deie explicații uste — fără de cari acest verdict ar părea un *non sens* — în cercurile în care le stă cu putință. Iată deci rostul rândurilor ce urmează.

„Socor a fost achitat“ spune sentința; „a fost iertat“ (dacă nu chiar scâpat) spun faptele.

Încă din maiu trecut, când acest proces s'a desutbăt pentru prima oară, ceice au azistat la acele

debateri și-au format convingerea, că Socor va fi achitat. „Pentru ce v'ați declinat competența?“ întreb, după închiderea procesului, pe un jurat. „Dacă ne-ar fi silit cineva să dăm sentința“ îmi spuse juratul în chestie, un institutor — „atunci, ar fi trebuit să-l condamnăm pe Socor. Deoarece însă noi jurații suntem majoritatea înscrși în cluburile tachiste și liberale, pentru a nu fi excluși din ele, am căutat o porțiță de scăpare — necompetența — evitând astfel o eventuală rupere a relațiilor cu advocații lui Socor, în cazul când ar fi trebuit să ne dăm verdictul și să-l condamnăm“.

Conștiința juraților din maiu a fost mai puternică decât presiunile politice la cari au fost supuși și dacă n'au avut destulă putere morală pentru a înfiera îndrăzneala obraznică a calomniatorului, nu e mai puțin adevărat, au avut tăria de caracter pentru a nu-l achita.

Jurații căzuți de astădată la sorți au fost mai puțin scrupuloși — ca să nu spunem altceva — decât cei dintâi. Iată deci d-le Cuza, că originalitatea operii d-tale depinde și de sorții hazardului! Și de data asta sorții te-au perzecat!

În adevăr cei opt jurați, cari au votat pentru achitarea lui Socor *toți opt tachști* — n'au mai putut rezista constanței cu care i-a privit Bădărău, fascinator, timp de cinci zile. Căci Bădărău a știut ce face. El nu a vorbit curții sau juraților, ci membrilor din clubul său și, astfel, a reușit. (Sistem practic și sigur, căruia i-se dă o deosebită considerație la procesele pendente de curțile cu juri!)

Iată deci verdictul în sine nu mai are absolut nici o valoare, atunci când se știu împrejurările cari i-au dat naștere.

Dar oricât de foarte neînsemnat ar fi acest verdict, să nu se creadă că nu i-s'a dat nici o atențiune. El a stârnit o vie și legitimă indignare în cercurile cinstite de pretutindeni, unde a ajuns vestea verdictului.

E foarte neînsemnat, ba chiar n'are nici o însemnătate, când acest verdict e raportat la d. Cuza, care împreună cu opera d-tale e cu mult mai presus decât dânsul. Un A. C. Cuza nu se poate judeca, ci se stimează numai și se slăvește.

Cu toată neînsemnătatea sa, verdictul acesta a atras atențiunea tuturor prin germenele pericolului viitor pe care-l poartă într'ânsul. El dă frâu liber calomniatorilor, cari, încântați de perspectiva achitării, pun și mai multă răutate în atacurile pătimase ce le dau oamenilor și instituțiilor ce nu le sunt pe plac. Iată pericolul cel mare care i-a făcut pe toți să iasă din rezerva în care stau până acuma și pe mulți dintre ceice nu au aceleași convingeri, să iee apărarea față și hotărâta a d-lui Cuza.

Cei dintâi cari, bineînțeles, aveau chiar datoria să protesteze contra insultelor aduse profesorului lor au fost studenții. Cei din Iași au convocat chiar în ziua de 23 ianuarie pe cetățeni, în sala Pastia, să protesteze alături cu dânsii în contra procedurilor imorale, de pe urma cărora a rezultat un verdict atât de infam. „Vă convocăm“ spun dânsii în apel „nu atât pentru a apăra pe profesorul Cuza, a cărui valoare, nici sentința juraților și nici cuvântul nostru, n'o poate nici micșora, nici mări — ci pentru a protesta cu energie contra acelor, cari țin să întoneze anarhia prin siluirea și cumpărarea conștiințelor, spre a distruge și ultimile silinți, cari se pun pentru trezirea unei nouă vieți naționale, în învierea căreia ei văd moartea lor sigură...“

A fost o întrunire măreață, căci au răspuns apelului peste o mie de persoane din pătura cultă a Iașului. Printre alții au luat cuvântul doi dintre cei mai distinși profesori ai Universității locale: Matei B. Cantacuzino și dr. L. Cosmovici. Iată ce a spus cel dintâi despre pamfletul lui Socor:

„Cine a avut curajul, tristul curaj, de a ceti broșura lui Socor, a ajuns la convingerea că e una dintre cele mai murdare cetiri, la care a fost vreodată condamnat“. „A îndrăznit să iee cuvântul în contra științei; cine? Un fost ministru al dreptății!... Dar d. Cuza“ spune d. dr. L. Cosmovici, „care este concretizarea științei economice românești, nu are nevoie de apărarea noastră“.

După întrunire s'a format un impunător cortegiu, care, parcurgând străzile, a mers acasă la prof. Cuza, pe care, prin cuvântările entuziaste ale câtorva studenți și advocați, l-a asigurat de o dragoste și devotament nestirbit. Vădit mișcat, d. Cuza a mulțumit manifestanților pentru sentimentele ce le nutrește pentru dânsul, făcându-le totodată declarația, că ultimul atac mișlesc, adus contra persoanei sale, nu-l va urni cătuși de puțin dela po-

*) Aceleași observații le pot face și cu privire la „Paraziții“. Nu simțesți d-ta scârba care-ți inspiră paraziții aceștia, vânați prin priena autorului nostru?

stul său, ei din contra îl va determina să fie și mai aprig în lupta pe care a întreprins-o pentru regenerarea clasei de mijloc naționale.

Așa dar, din punct de vedere moral, sentința dela Iași e dăunătoare, întrucât ușurința cu care se calcă în picioare cel mai elementar simț de adevăr și dreptate are tendința să scadă moralul societății cinstite. Totuși glasurile curate, ce s'au ridicat și se vor ridica, au marele rol de a ști să înlăture răul din vreme atrăgând luarea aminte a tuturor asupra lui.

*

De sigur că una dintre cele mai fericite alegeri, ce s'au făcut pentru alcătuirea actualului repertoriu al teatrului ieșan, a fost aceea a piesii lui Pierre Wolff, care a avut în iarna trecută la „Comedia franceză“ din Paris, un succes invidiat de întreaga lume a autorilor dramatice.

E de-almintieri opera prin care Wolff, după „Le secret de Polichinelle“ și-a asigurat un loc de frunte în literatura dramatică modernă. Trecând cu vederea câteva indecențe, piesa lui Wolff e departe de a fi pătrunsă de suflul atât de bolnăvicios, care însuflește îndeosebi piesele lui Bernștein, Bataille, S. Guytri, și a celorlalți.

Dar cine anume sunt Păpușile lui Wolff? Ești și d-ta, și eu, și celalt: suntem toți, dar mai cu deosebire cei căzuți în mrejele neiertătoare ale iubirii. Aceia, mai ales, ne mai fiind stăpâni pe propria lor voință, îți fac impresia unor păpuși prin nenumeratele greșeli și stângăcii pe cari le comit.

Pe acest fond de idei Wolff, a brodat, ajutat fiind de spiritul și fantezia sa, variațiunile cele mai scânteietoare.

Subiectul e simplu. Marchizul Roger de Montclars luase în căsătorie, după îndemnul mamei sale și, silit fiind și de datorii, pe Fernanda, o fată orfană dar foarte bogată și înzestrată cu cele mai prețioase virtuți. Chiar din primele zile, dânsul își trata soția ca pe o cantitate neglijabilă, deși dânsa îl iubea cu o pasiune tremurătoare.

După vre-o șase luni de căsnicie, îndrăznește să-i destăinuiească iubirea, rugându-l să aibă cel puțin o atitudine corectă față de afecțiunea ei. Roger nu crede în sinceritatea iubirii soției sale și merge până acolo încât i-o spune crud, în față, umilind-o prin indiferența cu care îi primește destăinuirea. Ii spune chiar și pretenția ce o are de a trăi la largul său nesupărat de datoriile impuse de căsătorie; cu un cuvânt: alături de dânsa și totuși, fără dânsa. Fernanda, după ce în zădar, în cea mai puternică scenă a piesii, cheltuise toate mijloacele pentru a-l putea convinge, cade zdrobită în brațele bunului său unchiu, Ferney, care o crescuse, spunându-i printre lacrimi că fiind părăsită de nedemnul său soț va căuta să ajungă cu orice preț fericită, indiferent căile, prin care își va satisface această legitimă revoltă.

În actul al doilea găsim o altă Fernandă. Modestia de altădată în îmbrăcăminte s'a prefăcut de astădată într-o eleganță strigătoare. Poartă ervaie decoltate într'un chip exagerat, fumează și ascultă cu plăcere vorbele dulci, șoptite de către tânărul Vareine. Roger, întors dintr'o lungă călătorie se simte atras de schimbarea produsă în noul fel de a fi al Fernandei; o găsește mult mai frumoasă și chiar seducătoare. Așa fiind, își manifestă dorința de a fi a sa. Dânsa îl respinge cu o neînduplecare aproape crudă: s'a răzbunat!

Atunci capriciul trecător devine la Roger o iubire adevărată. Incepe s'o bănuiească, închipuindu-și că-l înșală și e din ce în ce mai nenorocit.

Urmând sfaturile unchiului Ferney, care e un abil diplomat și un bun cunoscător al sufletelor, Fernanda rezistă de a cădea la pieptul soțului său, de iubirea căruia aproape s'a convins — până când reușește să și-l câștige, pentru totdeauna, printr'o iertare generoasă.

Imaginea realității, în afară de acestea, o mai au și alte personaje secundare, cari, asemenea unor meteori cerești, apar și dispar pe orizontul scenei. Dintre aceste personaje cel mai interesant e, fără îndoială amicul Nizerolles, care, trecând, lasă o urmă de luminoasă filozofie profund omenească.

Dar aceste reale calități ar fi rămas în umbră, dacă n'ar fi avut norocul — atât de rar pentru piesele ce se perindă pe scena teatrului ieșan! — de a fi puse în evidență de o interpretare mai mult decât mulțămitoare. D-na Aglaia Pruteanu ne-a uimit cu jocul ei sincer, sguđuitor și nuanțat, dela un act la altul. Unchiul Ferney, a găsit un interpret ideal în d. Demetrescu Radu, care, si-a asigurat un succes meritat prin duiosia părin-

tească, plasată cu multă grijă în glas, gesturi, atitudine. Nizerolles a fost jucat cu multă fineță de d. Kuzinschi un element valoros al trupei dramatice...

Nereușita d-lui State Dragomir în Roger de Montclars se datorește, poate, în bună parte și ingraturii aride pe care o prezintă acest dificil rol.

Ar mai fi de apreciat declamatorismul d-lui Popovici în Vareine, o anumită eleganță în jocul d-nei Zinca Conduratu și o răușită schițare a fluturului de seară, ducele de ganges, de domnul C. B. Penel.

Și nu înțelegem pentru ce, în asemenea împrejurări onorate direcțiune s'a grăbit să scoată de pe afiș această piesă vădit superioară? Oare, pentru a-și plasa sarbedele „zile vesele după război“, cari s'au prezentat în condițiuni atât de lamentabile în seara de 21 c.?

*

Ieri s'au împlinit, de drept, 50 de ani dela unirea principatelor, căci deși ea fusese înfăptuită la 1859, totuși n'avu valabilitate până la recunoașterea ei de către puterile europene, în 1862.

În Iași această înălțătoare aniversare s'a serbat cu un fast neobicinuit. Te-Deum, paradă, tradiționalele jocuri în piața istorică a Unirei, unde printre alții a vorbit și d. profesor I. Ursu; iar după amiază festival, la care ilustrul academician A. D. Xenopol, a vorbit despre: „Rolul lui Cuza-vodă în actul unirii.“

Iași, 25 ianuarie 1912.

Șt. P. Moldovanu.

Războiul italo-turc

Orașul Sidi bombardat de italieni.

Paris. — După o depeșă privată din Aden, vasele de război italiene au bombardat localitatea Sidi aparținând Turciei.

Un șef arab înarmat de italieni.

Roma. — Șeful arab Berutti Idris a fost prevăzut de italieni cu numeroase înarmări simțitoare. Berutti Idris e partizanul hotărât al italienilor din Yemen. Într'o luptă cu trupele turcești el ar fi pricinuit acestora pierderi simțitoare.

Războiul intră într'o nouă fază.

Constantinopol. În cercurile diplomatice se crede că războiul ar putea intra într'o nouă fază în urma hotărârii Italiei de a reincepe o acțiune navală în marea Egee, pentru care n'ar întâmpina obiecțiuni din partea puterilor.

Italia ar fi luat această hotărâre din cauza imposibilității în care se află de a convinge Turcia să capituleze. Trebuie știut însă că Turcia nu se însăpăimântă de amenințarea Italiei.

*

Roma. — O acțiune navală din partea Italiei în marea Egee este iminentă. Toate punctele importante de pe coasta Turciei vor fi ocupate de vapoare de război italiene. La Tarent e concentrată o flotă puternică, care așteaptă ordinul de a pleca în apele turcești. Flota e compusă din 11 vase de război și torpiloare necesare și poartă numele de „Divisiunea Egeică“.

Această flotă se află sub comanda contra-amiralului Cassi.

Bombardarea dela Djubanah.

Paris. — Agentul consular al Franței la Hodeidah confirmă, că bombardarea din Djubanah n'a pricinuit nici o pierdere companiei de căi ferate din Yemen.

INFORMAȚIUNI

Arad, 16 februarie n. 1912.

Impotriva nelegiurii din Orade

Primim dela teologii din Gherla următoarea telegramă:

Vă rugăm să exprimați în numele nostru în public sentimentele noastre de admirație și recunoștință pentru admirabila ținută a colegilor dela Oradea întru apărarea limbii strămoșești.

Să trăiești bravule frate Bonea!

Să trăiești „tovarăși de vise și frați de nevoi!“

Teologii din Gherla.

— Adresa de felicitare și aderență trimisă din Viena teologilor români dela Oradea-mare a fost subscrisă încă de domni:

Ionel Rădulescu, Emil de Colbasi, Iul. Crișan, Dșoara Areti Scalat, Dominic Medrea, Horea și Cloșca Comșa, dr. Cioroianu, M. Bulea, D. Steriu și Traian Gomboș.

Alegere de preot. Ni se anunță că în 15 februarie s'a ținut alegerea de preot în comuna Arăniag fiind candidați trei concurenți. S'au dat 144 voturi și anume, pentru Vasile Groza 84, pentru Emil Gara 60, iar al treilea concurent n'a primit nici un vot. — Felicităm pe noul preot Vasile Groza.

Serată literară. Duminică, în 18 februarie n., la orele 8 seara, muncitorii români din Arad, aranjază în sala „Millenium“, a 8-a serată literară, împreună cu muzică, declamații, monoloage și cefire. Tot cu această ocazie se va împărți și îmbrăcăminte învățăcelilor săraci. Muncitorii români, sunt rugați a lua parte în număr cât mai mare. Intrare liberă.

Importante schimbări iminente în guvernele austriac și ungar. Ziarul „Narodni Listy“ din Praga anunță sub rezervă următoarele:

„Din cercuri vieneze bine informate se comunică că acolo a luat naștere planul de a numi ca succesor al greu bolnavului ministru de externe, contele Aehrenthal, pe actualul prim-ministru ungar, contele Khuen-Hedervary.

În cazul acesta ar fi numit președinte al consiliului de miniștri ungar actualul ministru de finanțe Ladislau Lukács.

Coroana n'are nimic de obiectat împotriva

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(26)

— Urmare —

Cântul III.

Doamna Korobocikin.

Fericita dispoziție de spirit a eroului îndepărtându-se de casa lui Manilof. — Selifan nu mai puțin mulțumit, lungile sale cuvântări adresate cailor. — Eroul înțelege în cele din urmă, că bunul său vizitativ e beat. — O vijelie. — Selifan o ia pe drumurile cari îi ies în cale. — Ploaie repede. — Prin hopuri. — Trăsura se răstoarnă. — Repetări și amenințări. — Supunerea modestă a delicventului. — Un câne latră, semne bune. — Trăsura ridicată o ia, la noroc, în goană, și sosește la o casă locuită. — Eroul nostru e primit peste noapte la o doamnă bătrână care îl ia drept un colportor bogat practicând o mulțime de industrii. — A doua zi, deșteptându-se, eroul recunoaște, după deosebite semne, că doamna se bucură de o stare bună. — El îi propune să-i cumpere sufletele moarte. — El reușește prin puterea elocinței. — Nădejdele pe cari le hrănește bătrâna. — Eroul pleacă în căutarea drumului de țară, condus de o fetiță din sat. — El o trimite înapoi mulțumită de îndată ce a zărit acoperișul unui horn.

Cicikof, ghemuit în fundul brișcăi într'o bună și veselă dispoziție de spirit, luneca acuma de mult pe drumul de țară. După cecele s'au citit în capi-

introducerii votului universal. Ea se exprimă însă împotriva concesiunilor militare.

Lukács ar chema în cabinetul ce ar avea să-l formeze pe contele Ludovic Batthyány, sau pe Ludovic Hollo, ca reprezentant al partidului justhîst.

Convocare. Onor. membrii ai tovarășiei agricole „Sămănătorul” sunt prin aceasta invitați la adunarea generală ce se va ține luni în 12 v. l. c. la 10 ore a. m. în localitățile filialei institutului „Economul” în Gherla cu următoarea ordine de zi: deschiderea adunării și constituirea biroului; raportul directorului tovarășiei despre înregistrarea firmei și luarea dispozițiilor necesare cu privire la începerea activității tovarășiei; alegerea, respective înțelegerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere; eventuale propuneri; închiderea adunării. Dorind, ca în fine să putem realiza frumoasele probleme ale ace-tei tovarășii, rugăm cu insistență pe fiecare membru, să binevoiască a să prezenta la această adunare pentru a putea lua hotărârile necesare pentru activarea ei. Cu toată stima: Ioan Godolan, președinte. Andreiu Todoran, secretar. Iuliu Popp, director.

Agravarea boalei contelui Aehrenthal. Medicii din jurul contelui Aehrenthal au publicat mercuri după amiaz următorul buletin:

Stagiul boalei Excelenței Sale contelui Aehrenthal, care după cum se știe suferă de mult de leucemie, este foarte grav. Sunt continue sângerările din nas în ureche, a pelițelor mucoase și a epidermei. Gradul anemiei și a descompunerii patologice a sângelui este foarte progresat; și în urma acesteia sunt slăbite funcționarea inimii, nutrirea și puterile fizice. Senzorul de prezent liber. Viena 14 februarie 1912, prof. dr. Ortner, prof. medic major dr. Biehl, cons. de curte dr. Geiger.

Din Praga s'a chemat prof. dr. Jaksch, un prieten al fratelui ministrului de externe. Toți frații contelui au sosit la Viena. Catastrofa se poate aștepta în fiecare moment.

Grecii și urmările serbărilor din Sofia. Cei cari au urmărit de aproape în capitala Bulgariei, desfășurarea serbărilor pentru majoratul prințului moștenitor Boris, au putut constata, nu fără multă surprindere, schimbarea bruscă survenită cu acest prilej, în cercurile grecești din întreaga Bulgaria.

Populațiunea greacă din partea de sud a regatului vecin, care aproape totdeauna făcuse manifestat ostilită tuturor serbărilor bulgare cu caracter național, a manifestat de astădată un entuziasm neobicinuit și pretutindeni în toate bisericile grecești, au fost oficiate Te-Deumuri pentru familia țarului Ferdinand al Bulgariei.

Atitudinea aceasta a grecilor din Bulgaria, nu este fără o semnificație destul de limpede, și

oricât dar cercurile oficiale din Sofia ar încerca să desmintă începutul unor tratative între ambele aceste țări, pentru o apropiată alianță, faptul rămâne totuși exact.

Iată în această privință ce declară un distins personaj grec din București, care este perfect în curent cu cele ce se petrec la Atena:

„Prințul Constantin, care a primit într'o lungă audiență la Constantinopol, înainte de a pleca la Sofia, pe președintele camerei noastre de comerț din capitala imperiului otoman, i-a spus între altele că este foarte încântat de ocaziunea ce are să aziste la serbările pentru majoratul lui Boris, și că are însărcinarea să invite pe regele Bulgariei pentru o vizită la Atena.

Tocmai acum, — a zis prințul Greciei, — voi face primul demers pentru o apropiere între noi și bulgari.”

Acelaș personaj grec adaogă:

„La Atena se speră astăzi că între timp, chestiunea școalelor și bisericilor grecești din Bulgaria, să fie rezolvată favorabil poporului nostru.”

De altfel, comentariile întregii prese grecești, după vizita făcută patriarhului ecumenic Ioachim, de către M. Sarafoff, ministrul Bulgariei la Constantinopol, cum și primirea cordială ce s'a făcut comisiunii de comercianți bulgari, cari au vizitat și studiat zilele acestea piața și industria greacă la Patras, Pireu și alte orașe, sunt fără îndoială o probă mai mult despre o apropiere foarte încurând, — mai curând poate decât este de așteptat, — între Atena și Sofia.

Ziarul „Arbeiter Zeitung” din Viena ia apărarea studenților de teologie români, cari au fost dați afară din seminarul din Oradia-mare arătând că singura lor vină este că au voit să vorbească românește între ei.

Sărbătorirea măestrului I. St. Paulian. Joi seara, săptămâna trecută în sala „Cercul intim” din Turnu-Severin s'a dat o cină în onoarea cunoscutului măestru de muzică prof. I. St. Paulian conducătorul societății muz. „Doina”. Măestrul a fost obiectul unei calde manifestațiuni. Mai multe toasturi au relevat calitățile și munca d. sale. Marele industriaș, căpitanul Rudolf de Artner a imanuat apoi harnicului maestru o statueta de bronz în mărimea unui metru, reprezentând „Inspirația”.

Revărsarea râului San. Din Lemberg se comunică: Din cauza topirei zăpezii care a căzut în ultimul timp, apa râului San a crescut considerabil și orașelul Przemysl, situat într'o vale, a fost complet inundat. Într'o parte dela periferia orașului 60 case se află sub apă.

Soldatii pioneri au fost trimiși în ajutorul locuitorilor inundați și lucrează acum din răspuneri pentru salvarea avutului inundaților.

† **Elena Birăescu născută Cimponeriu**, soția coristului Nic. Birăescu, măestru-tâmplar în Lugoj, după grele suferințe, în etate de 33 ani și al 9-lea an al fericitei sale căsătorii, a trecut la cele veșnice marți dimineața în 13 februarie st. n. 1912. — Răposata Lenci, — scrie „Drapolul” — încă înainte de-a muri și-a cusut giulgiul și toate albiturile de lipsă pentru înmormântare, între cari s'a găsit și o scrisoare pătată de lacrimi, în care își ia rămas bun dela această lume trecătoare și-l roagă pe iubitul său soț să îngrijească de micul Valer, odrasla rămasă în urma ei, iar pe fetiță să o ferească ca un bun părinte. În mormântarea a avut loc ieri, joi, d. a. în cimiterul român din Lugoj. Fie-i somnul lin și odihna 'n pace!

O catastrofă minieră. Din Königshütte se anunță că a izbucnit aci un incendiu în mina Lytbanda, din care pricină mai bine de 40 de lucrători minieri aflați în interiorul minei au fost izolați cu desăvârșire de suprafață. Se crede că 27 dintre mineri au și murit, 7 cadavre au fost scoase până acum la suprafață. Numeroși medici au sosit la locul catastrofei.

Locul din preajma minei e încunjurat de numeroase femei, cari își jelesc bărbații sau copii pieriți în mină.

Arestarea unui avocat delapidator. Din Kolin, în Boemia, se anunță că acolo a fost arestat avocatul dr. Reimann, pentru delapidarea depozitelor clienților. Ancheta a stabilit o lipsă de 300.000 coroane.

Dela confederația ziaristilor panslaviști. Din Viena se comunică: Biroul confederațiunii ziaristilor panslaviști s'a întrunit de față fiind reprezentanții organizațiilor cehe, croate și sârbești. Polonezii, slovenii și bulgarii s'au scuzat. Biroul a hotărît să înceapă o acțiune în vederea creării unui timbru postal uniform pentru expedițiile postale destinate străinătății. În urma insistențelor croaților cari au arătat trista situație politică a croaților, s'a hotărît ca al 11-lea congres al ziaristilor slavi să nu se țină la Agram ci la Praga în ziua de 28 iunie simultan cu congresul sokolist și cu inaugurarea monumentului lui Palacky. Biroul a mai hotărît să grăbească înjgheburile unei agenții slave.

S'a votat o rezoluțiune exprimând ziaristilor croați simpatie și amicitie, veștejind opresiunea presei opoziționiste din Croația.

Accidentul unui aviator. Aviatorul american Robinson a făcut un sbor cu aeroplanul de-a-supra mării la Nizza. Din cauza însă a unui defect, aparatul căzu în mare. Aviatorul se menținu totuși la suprafață, înotând, și putu fi salvat într'o barcă. Aparatul s'a scufundat.

Sinuciderea unui consul austro-ungar. Din Sofia se anunță, că luni s'a

tolul precedent, se știe acuma care era obiectul esențial al gusturilor și al aspirațiilor sale, și cineva nu va fi, cred, prea mirat înțelegând, că el s'a pierdut, trup și suflet în meditația unei întreprinderi care cere veghe, activitate, discreție, îndemnare și mlădioșie.

Proiectele, combinațiunile variând după locuri și indivizi, incidentele de prevăzut treceau pe fața lui, iar rezultatul lor probabil trebuia să se prezinte spiritului său într'o lumină tot atât de plăcută pe cât de favorabilă, căci din vreme în vreme, ei își permiteau un mic ciudat răs întretăiat. Preocupat cu totul de lucrurile acestea, el nu dădea nici o atenție la ceea ce spunea vizitiul său, care, mulțumit de atenția pe care au avut-o cei dela Manilof pentru el, făcea atent pe calul bălțat, că intrase în gura de ham din dreapta.

Calul acesta era un mare șiret, care se făcea a trage, numai ca să înșele, și el nu trăgea de loc, pe câtă vreme calul murg pus la răslogi și surul prins în gura de ham din stânga, cal numit *Prezidentul* deoarece fusese cumpărat dela un judecător, munciau din toată inima și atât de conștient, că puteai citi în ochii lor plăcerea datoriei împlinite.

— „Bine, bine, răutate, pofteste de te joacă cu mine, hai; acum o să te fac să-ți piară pofta! — zise Selifan amenințând din biciu, cu care arse sdravăn una leneșului; — înghite-o, nu-i de furat, și acum fă-ți datoria, pisicherule! Murgu e un cal onorabil, el își face datoria cinstit: și am să-i dau bucurios porția îndoită, fiindcă are o purtare res-

pectabilă... Și *Prezidentul*; n'am de zis nimic, e un cal cinstit. Ei bine, ei bine? la ce miști din urechi? imbecilule, ascultă ce ți-se spune. Nu eu îți voi da sfaturi rele, moji ce ești. Așa a a?... capricii acuma... a!”

Vorbind așa el mai cărpi odată sdravăn cu biciul, și bolborosi: „Ah! barrrbarul!” Apoi prinse a striga la toți trei deodată: „Ei! voi, drăguții mei, haide!”

Și el atinse ușor pe fiecare, nu ca pedeapsă, ci ca spre a le arăta, din potrivă, că e mulțumit cu ei. Apoi își reluă catilinară împotriva bălțatului: „Tu crezi să-ți acoperi cu dibăcie ticăloșia... Nu, nu, frate, trăiește cinstit dacă vrei să aibă cineva pentru tine respect. Iată, la proprietarul dela care venim, sunt oameni cum se cade, poți să-i cinstesti; eu vorbesc cu plăcere cu acela care este bun; cu un om cinstit, chiar când el ar fi o femeie, sunt întotdeauna prieten și tovarăș bun. Se bea ceaiul, se gustă ceva în fugă, bun, sunt și eu acolo, și trăiască veselia! Eu ți-o spun, vezi tu, toată lumea e bine cu cei buni; față de un om cum se cade toată lumea-i cu respect. Ei da, uite stăpânul nostru, spre pildă, oricine are respect pentru el, de bună seamă, fiindcă el a slujit pe împăratul... el e consilier de colegiu...”

Vorbind așa, Selifan se pierdu într'un labirint de digresiuni morale prea abstracte și subtile, numai pentru un cal înaintaș, dar chiar și pentru un moralist bun vizitiu, ba chiar și pentru cititorii obișnuiți, cărora le cer iertare pentru necuviința aceasta.

Dacă Cicikof ar fi ascultat, el ar fi auzit multe dedolii cari se referiau la el; dar gândul lui era ocupat cu alte afaceri, când fără de aceste, un tunel, îl sili să se deștepte din toropeala lui, și el aruncă o privire împrejur.

Tot cerul era acoperit cu nori, iar drumul de țară, pe care se așternea un strat de praf, se afla de-odată pătat cu picături mari de ploaie.

În sfârșit tunetul răsună pentru doua oră mai puternic și mai aproape, și ploaia cădea și-roae, ca și cum cineva ar fi vărsat, colo sus mii de cofi cu apă.

Ea lua mai întâi o direcție regulat piezișă, acuma ea bătea în corpul brișcii — într'o direcție orizontală, apoi în una alta aproape dreaptă; apoi de-o dată, schimbându-și, cu o înduire deputeri, planul de atac, ea căzu vertical și bătutoba pe coșul trăsorii, stropii sfârșiră prin a biciui fața călătorului nostru.

Împrejurarea aceasta îl sili să se ascundă în dorul perdelelor de piele, împodobite cu două ochiuri rotunde cu sticlă, prin cari putea-i să zărești peisagiile cu vreme de vijelie, când dispăre, ce-i drept, ori ce peisaj; și el porunci lui Selifan să mână mai repede.

Selifan, stânjeiul în toiul cuvântării sale prin ordinul acesta și de către furtună, văzu bine că nu-i vreme de pierdut.

împuşcat la Vidin, într'un acces de neurastenie, consulul austro-ungar de acolo, Bela de Putnik.

Sâmbătă încă, el ceruse un concediu dela legațiunea austro-ungară din Sofia, dar încă înainte de a primi vre-un răspuns el se împuşcă.

Bela de Putnik era în vârstă de 57 ani, fusese odinioară locotenent de honvezi și dela 1905 funcționa ca consul austro-ungar la Vidin.

Inarmările Germaniei. Consiliul federal german a început discutarea proiectului de reformă militară. Pentru acoperirea cheltuielilor se va introduce din nou impozitul pe moșteniri.

E probabil însă, că veniturile acestui impozit nu vor fi suficiente pentru acoperirea întregii sume, astfel încât, după cum află ziarul „Tägliche Rundschau”, se va supune consiliului federal proiectul de a lega de impozitul pe moșteniri, un impozit asupra celor scutiți de armată și un altul asupra celibatarilor în sensul, că celibatarii și persoanele scutite de serviciul militar vor avea să plătească, la eventuale moșteniri, impozite mai mari ca restul cetățenilor.

Ideea fundamentală a acestui proiect e. că bărbații neînșurați și acei, cari au fost scutiți de serviciul militar pot contribui mai mult pentru stat ca părinții de familie și acele persoane, cari au fost sustrate, în timpul serviciului lor militar, ocupațiilor lor.

Inmormântarea învățătorului P. Gherga. Unul dintre cei mai bravi învățători din protopopiatul Oraviței, tânărul învățător Pavel Gherga din Goruia, — scrie „Drapelul” — a fost răpit de nemiloasa moarte, în etate de 31 ani.

Inmormântarea defunctului s'a făcut în locul natal, Oravița-română, cu mare pompă, duminică în 11 februarie n. a. c. și a fost petrecut până la groapă de numărul public din ambele Oravițe, precum și de poporul din Goruia, care în frunte cu veteranul preot M. Popovici și cu fanfara din Vrani, au venit să dea răposatului ultimul tribut de recunoștință pentru purtarea exemplară și zelul deosebit, ce l-a dovedit bunul învățător P. Gherga, în tot timpul cât a servit ca învățător, în frunța comună Goruia. Răposatul în Domnul a lăsat în urma sa în mare doliu pe părinții săi, surorile sale și pe soția sa cu un copilăș în etate de 3 ani.

Funerariile le-au săvârșit preoții: M. Popovici din Goruia, G. Neda și C. Jurca din Oravița-română, G. Popa din Greovaț, Simeon Luca din Hadia, și G. Runcan din Ciclova-română. Sierul a fost încunjurat și dus până la biserică de învățătorii: A. Jian, A. Popovici, M. Vortan, S. Vevețița, I. Mărgan, N. Călnicean, I. Simu, P. Miclea, P. Rusoveanu și G. Lipovan. Dintre învățătorii au mai fost și inv. pens. G. Jian, apoi învățătorii de stat: G. Dragoescu și N. Lukács, precum și învățătorii gr.-cat.: I. Begdan și N. Sarmaș. Responsabile la-a cântat corul din Oravița-rom. precis și nespas de duios, sub conducerea inv. C. Lazar, iar pe drum a cântat, alternativ, corul și fanfara. În cimiter, la marginea groapei ia „adio” în numele învățătorilor din tract, învățătorul George Lipovan din Oravița-mont. prin o scurtă dar potrivită vorbire, începând cu duioasa poezie de regretatul poet bănațan: Ion (Niță) Popovici:

Dangătul de clopot sună
In amurgul serii, lin.
Să-l petreacă pân' la groapă,
Cu pași grei, prietenii vin...

N'a ramas ochi neudați de lacrimi, plângeau chiar și copiii.

Și era tocmai în amurgul serii, când sierul ce cuprindea „o lumină stinsă” — cuprindea, neînșuflețit corp al unui adevărat apostol al culturii — a fost coborât în recele mormânt. În sunetul lin al clopotelor, ce sunau jalnic, și în sunetul acordului coral ce cânta duioasa cântare: „suflet blând...” ne-am depărtat tot „cu pași grei” și cu inimile cernite, dela groapa neuitatului nostru coleg P. Gherga, resfrându-ne apoi cari în cătrău, fortind din adâncul sufletului: Dumnezeu să-l ierte!

Coresp.

Profanarea unei biserici din Ierusalim. Din Ierusalim se anunță, că biserica sfântului Graal din Ierusalim a fost spartă, fără ca hoții să-și fi

apropiat relievele aflate acolo. Populația e cuprinsă de cea mai mare agitație, așa că consiliul și patriarhul au trebuit să intervie pentru liniștirea spiritelor. Supravegherea bisericii este încredințată în mod ereditar unei familii mohamedane.

Un math de box senzațional. În Monte-Carlo se fac mari pregătiri în vederea match-ului de 100.000 franci, între englezul Jim Sullivan și francezul Georges Carpentier. Din Anglia și Franța vor sosi vapoare și trenuri separate. Match-ul va avea loc în ziua de 29 februarie st. n.

Regele Muntenegrului la București. Se afirmă, că regele Nichita al Muntenegrului, cu ocazia reîntoarcerii sale din Petersburg, se va opri în București pentru a face o vizită M. Sale regelui Carol.

În acest caz, va ieși în întâmpinarea regelui Nichita la Ungheni, o delegație de ofițeri români.

Căsătorie. Din București ni-se scrie: Marți, s'a efectuat căsătoria civilă a gentilei d-soare Florica Mille, fiica d-lui C. Mille directorul ziarelor „Adevărul” și „Dimineața”, cu publicistul Nicolae Cocea.

Căsătoria religioasă a avut loc, joi 2 februarie la biserica domnița Bălașa.

Urăm fericire desăvârșită tinerilor căsătoriți.

x Oferă albituri pentru mirese, lucrări proprii, în executare solidă și specială: Heim J. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

x Atragem atențiunea stim. noștri cetitori asupra anunțului „Băncii Generale de Asigurare din Sibiu.” Fiind unica instituțiune românească de asigurare, recomandăm celor interesați, să-se adreseze aci în orice afaceri de asigurare, cu toată încrederea.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lip. de mașini agricole, motoare cu benzină ferării arme, etc., să cerceteze firma românească **Frații Burza din Arad**, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

x La firma Kerpel Izsó din Arad, să imprumută cărți de cetit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40.

x Articoll de tombolă și pentru cadourf n alegere uriașă, se află pe lângă prețurile celei uai ieftine la Fischer Simon Nagy Aruháza, Arad, Szabadság-tér No. 12.

Aviz. Un practicant de farmacie, cu ceva praxă, român, care cunoaște și limba maghiară află aplicare în farmacia mea, pe lângă leafă lunară bună.

Respectivul funcționând stabil, cu un asistent diplomat, se va împărtași de o instruire excelentă. Oferte a se trimite la **Apoteca la „sfântul Gheorghe” în Oravicabánya.**

Bibliografie

—x—

A apărut:

Comediile lui Plant, trad. din latinește de Titu Dinu — Pompiliu Păltănea. Editura „Societății studenților în litere”. București 1912. Prețul 1'75 lei.

Raportul Reuniunii sodalilor români din Cluj. Adunarea generală jubilară din 4 februarie 1912.

Istorie și raport.

— Egiptul conținând, Mișcarea comercială și stare economică dela 1906 până la 1910 inclusiv, raport întocmit de I. Ionescu București, „Minerva” 1912.

Cum a iubit Eminescu, pagini intime (amintiri, scrisori și poezii inedite) de Octav Minar. Biblioteca „Lumina” nr. 22—23. București 1912. Prețul 60 bani.

ECONOMIE-FINANȚE

Bursa

(Bourse. — Börse. — Exchange Palat. — Tőzsde.)

— Sfârșit. —

Afaceri de arbitragiu.

Afacerile de arbitragiu nu aparțin afacerilor aducătoare de mari câștiguri, dar nu sunt împreunate cu rizic.

Constau din exploatarea momentană a diferenței de curs, ce se ivește simultan, pe două piețe diferite, în privința uncia și aceleași hărții de valoare, trate, valute. Cu ajutorul telegrafului și telefonului, putem ști că la burse depărtate: Viena, Berlin, Paris, Londra etc., cum stă momentan cursul unor efecte internaționale.

Dacă, în 30 august 1911, ese la iveală că bună oară acțiunile fabricii de ciment din Beocsin cotează la :

Bursa din Viena, 917 coroane;

„ „ „ Budapesta, 914 coroane;

bancarul din Budapesta cumpără aici acții și în acelaș timp le vinde în Viena. Până când durează diferența de curs, bancarul câștigă câte 3 coroane pentru toată acțiunea ce o cumpără în Budapesta și o vinde în Viena.

Când cursul ar fi mai scăzut în Viena și mai urcat în Pesta, procesul ar lua mers invers.

Urmează, că afacerile de arbitragiu se pot desvolta, între două burse, cu atât mai bine, cu cât sunt introduse mai multe efecte internaționale. De altă parte, însăși valorile internaționale gravitează spre aceste piețe, ca să fie admise la cotă. Negociul de arbitragiu promovează deci circulația pieței de valori, dar și circulația mare de valori din o piață promovează negociul de arbitragiu. E o școală excelentă pentru financieri, deșteptându-le interesul cel mai viu pentru valorile diferitelor țări și pentru viața economică a acestora.

Gavril Todica.

POȘTA REDACȚIEI

I. C. Oravița. Într'o gazetă nu se poate publica orice. Oricât de adevărate ar fi — și credem că sunt adevărate — cele ce ne scrieți, nu le putem publica. Nepublicarea unui articol e un răspuns și nu ne mai socotim datori nimănui cu alte explicații.

Redactor responsabil: Atanaslu Hălmăgian.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile femești ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Aviz!

Comuna bisericască gr. or. română din Bănat-Comloș, a hotărât, renovarea atât internă cât și externă a bisericii.

Sunt rugați deci, atât pictorii noștri români, cât și măestrii lemnari, pe spesele proprii să vie la fața locului, pentru facerea planului și preliminarului, ca apoi să se poată lua dispozițiile necesare, pentru traducerea și în faptă a hotărârei.

B.-Comloș (Nagykomlós), la 11 Februarie 1912.

Julian Popescu,
prof. com. parochial.

Petru Craiovean,
not. com. parochial.

Se vinde

o casă din mână liberă, cuprinzând, birt, (cârciumă) cu popicarie și cu mobilierul necesar precum și o casapie, extinzându-se casa pe trei străzi, la colț. Doritorii de a cumpăra să se adreseze la **Gheorghe Ciorogar, (Lugoj),** strada Atanasievici nrul 10.

SABIN SOLOMON

— Compactorie română. —

Alba-Iulia (Gyulafehérvár) Felsővartér Nr. 1.
Am onoare a aduce la cunoștința m. onor. public din tot Ardealul, că în

Atelierul meu propriu

de compactorie, aranjat după cerințele cele mai moderne primesc, orice lucrări de compactorie și cartonagiu și le executez potrivit gusturilor celor mai fine. În special executez cadre fine de icoane și portrete, mape din carton, și plüsch pentru mese de scris, pentru gulere manșete și mânusi. Mai departe cele mai de gust legătorii decorative din pele și pânză după metoda francez și englez. Cea mai solidă și mai durabilă compactorie pentru zlore, registre de casă și comptabilitate în piele și în pânză. Imi permit a atrage atențiunea asupra recuzitelor mele de aurit, cari sunt unice în felul lor. Apeland la sprijinul binevoitor român. Cu toată stima

Sabin Solomon, compactor.

Aviz Atragem atențiunea On. public românească asupra hotelului „Concordia” din Lugoj

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Klgr.	Cor. 1:60
Portorico 1/2 „	„ 1:90
Cuba 1/2 „	„ 2:—
Iava aur „	„ 1.70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Klgr.	Cor. 1:90
Calitate fină 1/2 „	„ 2:20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Menado, Mocea) 1/2 Klgr.	„ 2:60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr.	Cor. 2:50
Tea de Congo 1/2 „	„ 3:—
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr.	„ 5:—
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr.	„ 6:—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 „	„ 7:—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klgr.	„ —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1:90
1 litru rum fin de Brazilia	„ 2:40
1 stielă 7/10 rum de Jamaica	„ 3:50

Renumitul „ARDEIU KOTÁNYI“ se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și

Arad, József-főherceg-ut Nr. 3

in edificiul băncii „Arad-Csanádi Takarékpénztár” (Nr. telefonului 809).

IACOB ȚEPENEU

PIETRAR ȘI SCULPTOR

FEHÉRTEPLOM (BISERICA-ALBĂ).

STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocne: TEOFIL POPOVICIU

Mare magazin și atelier de pietrii mormântale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provincă. — Prețuri moderate.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann

Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii artiști chiar și sub acest preț. Să oferă deci cel mai bun prilej pentru a târgui ieftin.

Paltoane-raglan lungi, pentru dame cu gulere de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik“ cu prețuri originale de fabrică, rochii frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Cămeși femești brodate: 1 fl. 65 cr.; calitate mai bună 2 fl. 25 cr. și 2 fl. 60 cr. Un val de pânze de 30 cote 6 fl., calitate mai bună 7 fl. 50 cr.;

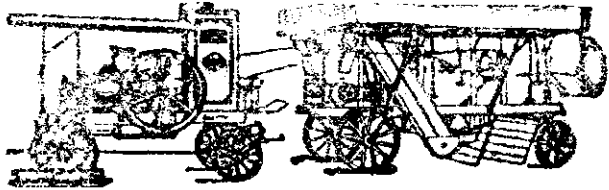
Un carnis (susținător de perdea) frumos de aramă 1 fl. 75 cr., mai fin masiv 2 fl. 50 cr.

Un vitrage (susținătoare de perdea la ușă) de aramă 15 cr.

Resturi de șifoane și pânze în preț de jumătate.

Rog priviți galantă!

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO“ original.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construiește în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 101.400 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Cinei fabricii cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

La tipografia „CONCORDIA“ din Arad, strada Zrinyi nr. 11a se află de vânzare frumosul roman, scris de marele filo-român BJÖRNSTJERNE
::: BJÖRNSSON :::

„MARY“

Traducere liberă de HOREA PETRA-PETRESCU.

Prețul unui exemplar 1 cor. + 10 fileri porto.
La comanda de 10 exemplare se expediază franco. :: Pentru România și străinătate 120 Lei + 20 bani porto.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :: Contabilitatea: Nrul 1149.

,, Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu casete de economizare.

■ ■ ■

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detrageră.

■ ■ ■

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

■ ■ ■

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

■ ■ ■

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

■ ■ ■

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

„BISTRITIANA“ institut de credit și economii Bistrița.**Convocător.**

Domnii acționari ai societății acționare Bistrițiana se convocă la a XXV-a adunare generală ordinară, care se va ține la 14 Martie 1912 st. n. la 10 ore a. m. în Bistrița (Besztercze) în localul institutului.

OBIECTELE DE PERTRACTARE:

1. Constituirea biroului.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de reviziune.
3. Stabilirea Bilanțului, fixarea Dividendei și votarea absoluturului pro 1911.
4. Impărțirea profitului curat.
5. Constatarea neîncasarelor.
6. Alegerea alor 2 membri în direcțiune și alor 5 membri în comitetul de reviziune.
7. Statorirea salariilor direcțiunii și a comitetului de reviziune și fixarea marcelor de prezență.
8. Modificarea §§-lor. 2. 3. 4. 7. 10. 16 din statutele pentru pensionarea funcționarilor.
9. Eventuale propuneri.

NOTA. Acționarii înscriși cu o lună înainte de adunarea generală în cartea acționarilor, dacă voesc a lua parte la adunarea generală, sunt datori să-și depună acțiunile lor originale cu 2 ore mai curând în biroul direcțiunii (§. 21).

Acțiunile se pot depune și la institutele: Albina, Sibiu. Mercur și Aurora, Năsăud. Speranța, Borgoprund. Banca populară, Zagra și la filialele Bistrițienei.

Bistrița, la 10 Februarie 1912.

Direcțiunea.

Incheierea Conturilor institutului „Bistrițiana“ la 31 Decembrie 1911.**Activa****Contul Bilanțului****Pasiva**

Număr în cashă	56982.77			Capital de acțiuni	240000		
Cassa de păstrare postală	1586.45			Fondul general de rezervă 210000			
Cambii de bancă 1.326,943,10				" special " " 24000			
" " cu acoperire hipotecară 250,103.—	1577046.10			" Scopurilor fil. " 10650 244650			
Imprumut pe Hipotecă	674178.97			" de pensiune 86425	331075.—		
" " Obligațiuni	79347.70			Depuneri	1345612.48		
" " Efecte Lombard	13020.—			Reescont	468424.—		
Avansuri pe bucate	11500.—			Hipoteci cedate	195281.—		
Conteurent	41503.55			Lombard pe Efectele proprii	57800.—		
Efecte publice și acțiuni dela alte bănci	220000.—			Debitul realităților institutului	9485.31		
Realități	30000.—			Pro diverși	1004.51		
Mobilier	2852.—			Interese transitoare	31713.60		
Anticipațiuni	5295.33			Creditori	2453.09	2682848.99	
Debitori	5674.—	2718986.87		Profit curat		36137.88	
			2718986.87				2718986.87

Debit**Contul Profit și Perderilor****Credit**

Contribuțiuni: a) directă 10769,62				Interese :			
b) 10% contrib. după int. la dep. 6671,96	17441.58			a) int. tran. de pe 1910	31810.82		
Spese curente	6565.90			b) dela cambii	98913.36		
Salare	21403.31			c) " imprum. pe hipot.	46139.61		
Relut de cuartir	2670.—			d) " " oblig.	7157.55		
Marce de prezență	1584.—			e) " " efecte	933.72		
Porto	1097.13			f) " etert	26789.66		
Interese a) la depuneri	66719.63			g) " efectele proprii	8345.70	220090.42	
b) de reescont	36546.76			Proviziuni și taxe	6521.84		
c) după hipotecile cedate	14117.65			Interese de întârziere	3592.71		
d) " lombardul propriu	2235.24			Chiria la centrală și venite dela realități	3780.66	233985.63	
e) " debitul realităților	567.55						
f) " fondurile institutului	24609.07						
Chiria la filiale	800.—						
Pretensiuni neîncasavere	1489.93	197847.75					
Profit curat		36137.88					
			233985.63				233985.63

Bistrița, la 31 Decembrie 1911.

Dr. Alexandru Popu m. p.,
președinte.

Valeriu Poruțiu m. p.,
director executiv.

Aurel Belteag m. p.,
contabil.

Dr. Leon Scridon m. p.
vice președinte.

Dr. George Linul m. p.

Macedon Man m. p.

Simion Tanco m. p.

Alexiu Candale m. p.

Eliu Scurtul m. p.

Subsemnatul comitet de reviziune am examinat Conturile de mai sus și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului

Bistrița, la 30 Ianuar 1912.

Iosif Lissai m. p.

Ioan Șerban m. p.

Dr. Poruțiu Petru m. p.

Grapini Panfilu m. p.

Pop Dănilă m. p.

Români! Replantați ville, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

INSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeți la cursul practic de altoit!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!!

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sporocasa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu—Nagyszobon.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul dioceșiei: PARTENIU COSMA,
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbatii de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afari sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze în încredere la:

„Banca gener. de asigurare“
Sibiu—Nagyszobon. (Edificiul „Albinei“).

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

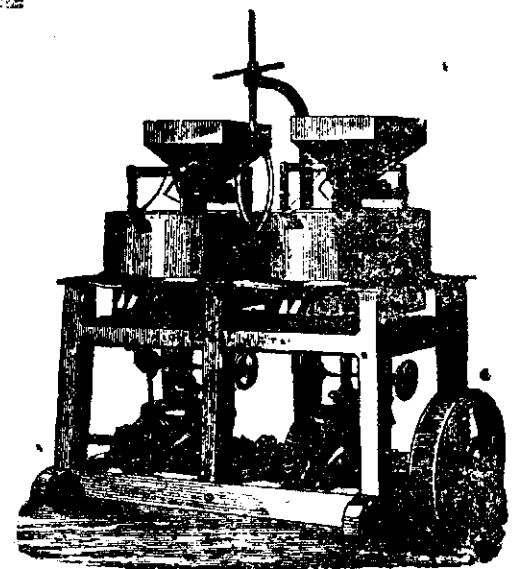
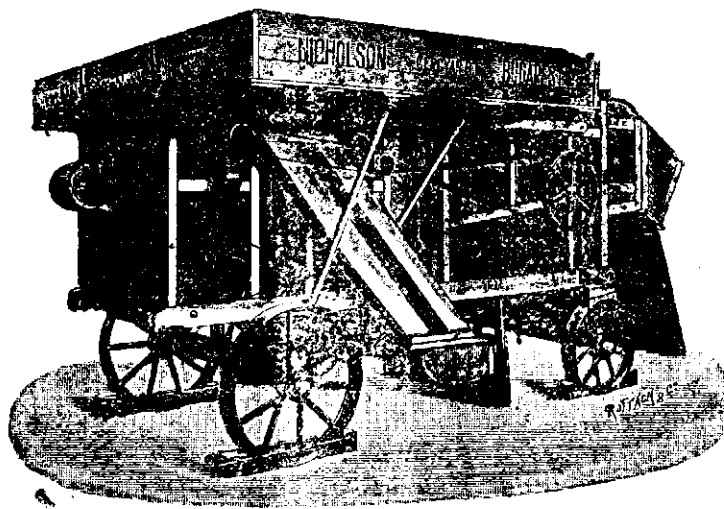
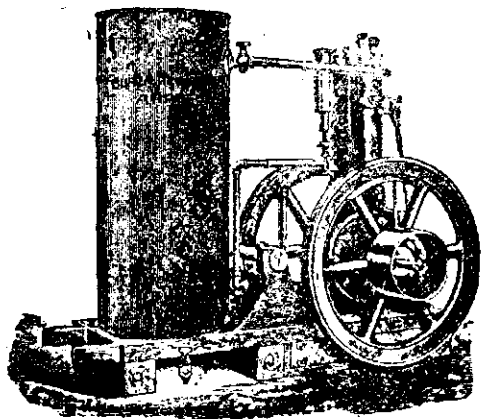
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz, prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuroși, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság.

Vagyron.

Mérleg-számla 1911. évről.

Teljes.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár-álladék			387.383	56	Alaptőke				
Más pénzintezeteknél elhelyezett tőkék			312.294	42	10000 drb. 400 koronás részvényben			4.000.000	
Váltó-tárca álladék			17.071.924	88	Tartalékalapok:				
Polyószámiai adósok:					Általános tartalékalap	2.600.916			
értékpapírral és jelzálogbiztosítók	8.597.235	29			Árfolyamkülönbözeti tartalékalap	200.000			
fedezve					Ingtalan értékkülönbözeti tart. alap	100.000		2.900.916	
részvénytársaságoknál és szövetkezeteknél fedezet mellett	2.639.957				Tisztviselők és szolgák nyugdíjalapjának			548.626	56
törvényhatósági rövid lejáratú kölcsönök	1.067.273	82	12.304.466	11	néhai Nachtnébel Odön alapítvány			10.000	
Jelzálog-kölcsönök			6.347.863	89	Betétek			22.328.160	64
Előlegek értékpapírokra			180.493	35	Hitelezők			5.322.126	49
Saját értékpapírok			1.394.364		Visszleszámított váltók			2.655.617	74
Tisztviselők és szolgák nyugdíjalapjának értékpapirjai			354.600		Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjára átruházott jelz. kölcsönök			589.094	01
néhai Nachtnébel Odön alapítványának értékpapirjai			10.000		Be nem fizetett betét-kamat adó			48.193	26
Ingtalan vagyon	22.100	14	820.451	57	Előre befolyt kamatok			222.755	53
Felszerelések					Előre felvett házbérek			2.199	99
10% leírás	2.217	14	19.883		Ki nem fizetett osztalékok			1.085	
Hátralékos kamatok			9.101	17	Nyereség-egyenleg:				
					Át hozat előző évről	57.950	64		
					1911. évi tiszta nyereség	511.150	06	569.100	70
			39.212.825	95				39.212.825	95

Kelt Aradon, 1911. évi december hó 31-én.

Heinrich Sándor, s. k.
vezérigazgató.

Földes Soma, s. k.
éigvezető, főkönyvesvezető.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Urbán Iván, s. k.
elnök.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
elnök.

Gróf Broda Victor s. k. Hegedűs László, s. k.
Dr. Fábry Sándor s. k. Salacz Gyula, s. k.
Friebeisz Miklós, s. k. Szalay Antal, s. k.
Vásárhelyi László, s. k.
igazgatók.

Daniel Endre, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Szathmáry János, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése a huszonkettedik rendes közgyűléshez.

Tisztelt Közgyűlés!

Van szerencsénk az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnak 1911 évi mérlegére vonatkozólag a keresk. törvény 195. §-a és a társulati alapszabályok 83. §-a értelmében jelentésünket a következőkben terjeszteni elő:

A társulat vagyonkezelését, valamint a könyveléseket úgy az anyaintézetnél, valamint a fiókintézeteknél az elmúlt évben többször tüzetesen megvizsgáltuk s ennek alapján jelenthetjük, hogy úgy az ügykezelést, valamint a könyvelést mindenkor rendbenlevőnek és úgy a keresk. törvény, mint az alapszabályok intézkedéseinek teljesen megfelelőnek találtuk.

Jelentjük továbbá, hogy az igazgatóság részéről elénekbe terjesztett mérleget, továbbá a veszteség- és nyereség-számlát behatóan megvizsgáltuk, az egyes könyvekkel összehasonlítottuk s úgy találtuk, hogy a kiténtetett eredmény, úgy az általunk 1911. évi december hó 31-iki állapotokra vonatkozólag megejtett

felvételekkel, mint az egyes naplókcal és könyvekkel teljesen megegyezik s a keresk. törvény ide vonatkozó intézkedéseinek tökéletesen megfelel.

Ezek után a választmány és igazgatóságnak a kiténtetett 569,100 korona 70 fillér tiszta nyereség felosztását tárgyazó és az évi jelentésben foglalt azon javaslatához, hogy ebből 450.000 korona a befizetett 4.000.000 korona alaptőke osztaléka fejében a 22-ik számú szelvények bevonása mellett kifizetessék, 31.115 korona az igazgatóság jutalékára, 4500 korona a felügyelőbizottság tiszteletdíjára, 23.485 korona 70 fillér az „Általános tartalékalap” gyarapítására fordíttassék és 60.000 korona az 1912. évi veszteség- és nyereség-számlára átvitessek — hozzájárulunk és a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végre kérjük a t. közgyűlést, hogy az 1911. évet illetőleg úgy az igazgatóság, valamint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1912. évi február hó 3-án.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Urbán Iván, s. k.

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
felügyelő-biz. elnök.

Szathmáry János, s. k.
felügyelő-biz. tag.

„CODREANA“ institut de credit și de economii în Băsești-Szilágyillésfalva.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „CODREANA“ sunt rugați a se întruni în a VI-a adunare generală ordinară la 4 Martie 1912 orele 10 din zi în Băsești—Szilágyillésfalva.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Designarea notarilor, alegerea verificatorilor și alor 2 scrutinători.
3. Raportul direcțiunii și comitetului de supraveghiere; prezentarea bilanțului spre aprobare și distribuirea profitului, darea absolutului.
4. Fixarea termenului pentru solvirea dividendei pro anul 1911.
5. Stabilirea salarelor și marcelor de prezență pentru membrii din direcțiune și comitetul de supraveghiere, eventual pentru funcționari.
6. Alegerea alor 5 membrii în direcțiune cu mandat pe 6 ani și a unui membru în comitetul de supraveghiere pe 1 an. Mandatul expiră pentru domnii: George Pop de Băsești, Dr. George Pop, Mihai Bohățiel, Dr. Alexandru Pop și Traian Nemeș; cari pot fi realesi.
7. Propuneri.

NB. Pentru a putea participa activ la adunarea generală, domnii acționari sunt rugați a respecta §§. 22, 23 și 24 din statute. Pentru primirea acțiilor în depozit și emiterea reversalelor sunt rugate toate instituturile similare membre la „Solidaritatea“.

Bilanț încheiat cu 31 Decembrie 1911. — 1911 december 31-én lezárt mérleg.

Debit — Tartozik.

Credit — Követel.

Cassa — Pénztár		28382 60	Capital societar — Részvénytőke		200000 —
Cassa de păstrare postală — Postatakarék-pénztár	108 —		Fond de rezervă — Tartalék alap	21472 04	
Banca austro-ungară — Osztrák-Magyar-Bank	811 71		Fond de penziune — Nyugdíjalap	2224 85	
Cambii — Váltótárca	260730 —	919 71	Fond de binefaceri — Jótékonyági alap	678 04	24374 98
Cambii cu acop hip. — Jelzálogilag bizt. váltok	471570 —	732300 —	Depozite spre fructificare — Betét		421530 69
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogkölesön		131575 —	Reescompt — Visszleszámított váltok		239844 —
Conturi-Curente — Folyózsámla		1470 97	Interese tranzitorii — Atmeneti kamatok		14242 73
Imobiliu — Ingatlan		12154 81	Creditori — Hitelezők		6613 42
Mobilier — Felszerelés	1125 93		Profit net — Tiszta nyereség		16094 92
după abscriere — leirás után	125 93	1000 —			
Efecte — Értékpapir		6140 —			
Interese de reescont anticip. — Előrefiz. visszlesz. kamat		2329 74			
Debitori — Adósok		6427 83			
		922700 69			922700 69

Profit și Pierdere — Nyereség- és Veszteség-számla.

Interese — Kamatok:			Interese — Kamat:		
după depuneri — betét után	20070 27		dela cambii — váltók után	23888 54	
de reescompt — visszleszámított váltok után	10272 22	30342 49	„ tók „ cu acop. hip. — jelz. bizt. vál-	29375 58	
Spese — Költség:			tók után		
salare — fizetése	8769 17		dela imprumuturi hipotecare — jelzálog	9459 09	62723 21
relut de evartir — lakbér illetmény	1070 21		kölesön után		
marce de prezență — jelenléti jegyek	594 —		dela efecte — értékpapir után	239 60	
chirie — házbér	1497 26		Venite dela realități — Ingatlanok jövedelme	1063 58	1303 18
eurente — folyó	4858 87	16789 51	Proviziuni — Jutalék		5078 79
Dare — Adók:			Diverse — Vegyes		1326 78
după interese de depuneri — betétkamat	2007 05				
után	4072 81				
directă și comunală — egyenes és községi	141 25	6221 11			
competință de timbru — bélyegilleték					
Amortizare — Leirás					
dela cambii — váltókból	858 —	983 93			
dela mobilier — felszerelésből	125 93				
Profit curat — Tiszta nyereség		16094 92			
		70431 96			70431 96

Băsești, la 31 Dec. 1911. — Szilágyillésfalva, 1911. december 31.

Mihai Bohățiel, m. p.
dir. tor exec. — vezérigazgató.

Stefan R. Cherecheș, m. p.
contabil. — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — IGAZGATÓSÁG:

George Pop de Băsești, m. p.
prezident — elnök.
Vasillu Mica, m. p.

Vasillu Pap, m. p.
v.-prezident — alelnök.
Dr. Mihai Pop, m. p.

Antoniu Bălban, m. p.
Dr. Alexandru Pop, m. p.

Petru Pop, m. p.
Traian Nemeș, m. p.

Dr. George Pop, m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte. — Alôlîrott felügyelő-bizottság jelen számlákat megvizsgálta és helyesnek találta.

Domnle Rațiu, m. p.

George Maior, m. p.

Vasile Gavriș, m. p.

Ioan Ilieștu, m. p.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA“ ARAD.